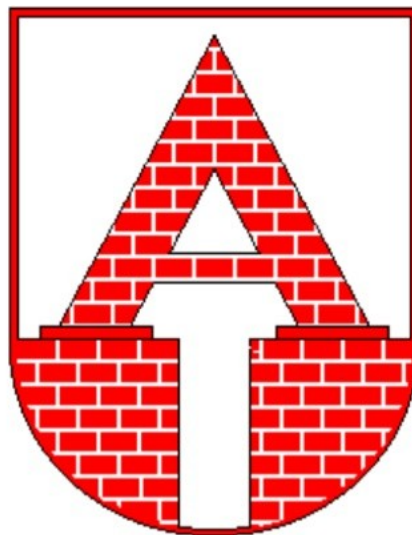


Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 75/2020  
Burmistrza Miasta Aleksandrowa Kujawskiego  
z dnia 17 czerwca 2020 roku

# LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY MIEJSKIEJ ALEKSANDRÓW KUJAWSKI NA LATA 2016-2023



ALEKSANDRÓW KUJAWSKI, CZERWIEC 2020 r.

**Zamawiający:** Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski  
ul. Słowackiego 8  
87-700 Aleksandrów Kujawski

**Wykonawca:** Grant Thornton Frąckowiak Sp. z o.o. Sp. k.  
ul. Głowackiego 20  
87-100 Toruń  
T +48 56 657 55 91  
F +48 56 475 45 47  
[www.GrantThornton.pl](http://www.GrantThornton.pl)  
Member of Grant Thornton International Ltd



## Spis treści

<b>SPIS TABEL.....</b>	<b>5</b>
<b>SPIS SCHEMATÓW.....</b>	<b>5</b>
<b>SPIS WYKRESÓW.....</b>	<b>6</b>
<b>SPIS MAP.....</b>	<b>6</b>
<b>SPIS ZDJĘĆ.....</b>	<b>6</b>
<b>WSTĘP.....</b>	<b>7</b>
<b>1. POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI I STRATEGICZNYMI.....</b>	<b>11</b>
1.1. POWIĄZANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI REGIONALNYMI.....	12
1.2. POWIĄZANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI LOKALNYMI.....	13
<b>2. UPROSZCZONA DIAGNOZA GMINY MIEJSKIEJ ALEKSANDRÓW KUJAWSKI.....</b>	<b>15</b>
2.1. SFERA SPOŁECZNA.....	15
2.2. SFERA GOSPODARCZA.....	16
2.3. SFERA ŚRODOWISKOWA.....	16
2.4. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA.....	17
<b>3. OBSZAR ZDEGRADOWANY GMINY.....</b>	<b>19</b>
<b>4. OBSZAR REWITALIZACJI GMINY.....</b>	<b>26</b>
4.1. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ OBSZARU REWITALIZACJI.....	26
<b>5. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI.....</b>	<b>30</b>
5.1. OBSZAR E – CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA.....	30
5.2. SFERA SPOŁECZNA.....	30
5.3. SFERA GOSPODARCZA.....	33
5.4. SFERA ŚRODOWISKOWA.....	33
5.5. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA.....	33
5.5. PRZESTRZEŃ ZDEGRADOWANA.....	35
5.6. KLUCZOWE WNIOSKI.....	37
<b>6. WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI.....</b>	<b>38</b>
<b>7. CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....</b>	<b>40</b>
7.1. CELE, KIERUNKI DZIAŁAŃ I PRZEDSIĘWZIĘCIA.....	40
7.2. WSKAŹNIKI.....	40
<b>8. LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....</b>	<b>42</b>
<b>9. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI/ PRZEDSIĘWZIĘCIAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY NA OBSZARZE OBJĘTYM PROGRAMEM REWITALIZACJI.....</b>	<b>53</b>

9.1. KONCEPCJA PROJEKTÓW ZINTEGROWANYCH.....	53
9.2. KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA.....	55
9.3. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA.....	55
9.4. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA.....	55
9.5. KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA.....	55
9.6. KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA.....	56
<b>10. MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI.....</b>	<b>57</b>
10.1 INTERESARIUSZE REWITALIZACJI.....	57
10.2 PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE PROGRAMOWANIA.....	62
10.3. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE WDRAŻANIA I MONITOROWANIA.....	63
<b>11. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO GŁÓWNYCH PROJEKTÓW/ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....</b>	<b>65</b>
<b>12. SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI.....</b>	<b>67</b>
12.1. PODMIOTY UCZESTNICZĄCE W REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI I ICH ZADANIA.....	67
12.2. SPOSÓB KOORDYNACJI DZIAŁAŃ PODMIOTÓW UCZESTNICZĄCYCH W PROGRAMIE REWITALIZACJI.....	68
12.3. SYSTEM INFORMACJI I PROMOCJI.....	69
12.4. RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU.....	71
<b>13. SYSTEM MONITORINGU, OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I SYSTEM WPROWADZANIA ZMIAN.....</b>	<b>72</b>
<b>14. WYKAZ NIEZBĘDNYCH OCEN I OPINII.....</b>	<b>74</b>
14.1. OPINIA REGIONALNEJ DYREKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA.....	74
14.2. OPINIA PAŃSTWOWEGO WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORA SANITARNEGO.....	74

## Spis tabel

TABELA 1. PODZIAŁ MIASTA ALEKSANDRÓW KUJAWSKI NA JEDNOSTKI PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE.....	19
TABELA 2. STOSUNEK INTERWENCJI SŁUŻB PORZĄDKOWYCH (POLICJI, STRAŻY) Z POWODU ZAKŁÓCENIA MIRU DOMOWEGO I PORZĄDKU PUBLICZNEGO WZGLĘDEM OGÓŁU GOSPODARSTW DOMOWYCH.....	21
TABELA 3. LUDNOŚĆ W WIEKU POPRODUKCYJNYM W LUDNOŚCI OGÓŁEM W MIEŚCIE ALEKSANDRÓW KUJAWSKI.....	22
TABELA 4. LICZBA ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH OSÓB FIZYCZNYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM W MIEŚCIE ALEKSANDRÓW KUJAWSKI.....	22
TABELA 5. UDZIAŁ PRZESTRZENI ZDEGRADOWANEJ W POWIERZCHNI OGÓLNEJ DANEGO OBSZARU	23
TABELA 6. WYNIKI PRZEPROWADZONYCH ANALIZ.....	24
TABELA 7. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ ALEKSANDRÓW KUJAWSKI.....	24
TABELA 8. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ ALEKSANDRÓW KUJAWSKI.....	26
TABELA 9. CEL, KIERUNKI DZIAŁAŃ I PRZEDSIĘWZIĘCIA.....	40
TABELA 10. WSKAŹNIKI DLA CELÓW REWITALIZACJI.....	40
TABELA 11. GŁÓWNE PROJEKTY/PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE.....	43
TABELA 12. KONCEPCJA ZINTEGROWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	53
TABELA 13. FORMY KONSULTACJI SPOŁECZNYCH NA ETAPIE DIAGNOZOWANIA.....	59
TABELA 14. WYKORZYSTANE FORMY KONSULTACJI SPOŁECZNYCH NA ETAPIE PROGRAMOWANIA.....	61
TABELA 15. FORMY KONSULTACJI SPOŁECZNYCH NA ETAPIE PROGRAMOWANIA.....	62
TABELA 16. FORMY KONSULTACJI SPOŁECZNYCH NA ETAPIE PROGRAMOWANIA.....	63
TABELA 17. GŁÓWNE PROJEKTY/PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE – HARMONOGRAM I SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE.....	65
TABELA 18. NAJWAŻNIEJSZE ZADANIA PODMIOTÓW UCZESTNICZĄCYCH W PROCESIE PRZYGOTOWANIA I WDRAŻANIA PROGRAMU REWITALIZACJI.....	67
TABELA 19. NAJWAŻNIEJSZE ZADANIA PODMIOTU KOORDYNUJĄCEGO DZIAŁANIA W PROGRAMIE REWITALIZACJI.....	68

## Spis schematów

SCHEMAT 1. PRZEBIEG PROCESU REWITALIZACJI.....	7
SCHEMAT 2. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA OBSZARZE GMINY MIEJSKIEJ ALEKSANDRÓW KUJAWSKI.....	9
SCHEMAT 3. POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI.....	11
SCHEMAT 4. STOPIEŃ ZAANGAŻOWANIA INTERESARIUSZY.....	57
SCHEMAT 5. INTERESARIUSZE REWITALIZACJI.....	58
SCHEMAT 6. PODMIOTY UCZESTNICZĄCE W REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI.....	67
SCHEMAT 7. SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU REWITALIZACJI.....	69
SCHEMAT 8. SYSTEM INFORMACJI I PROMOCJI A PARTYCYPACJA SPOŁECZNA.....	70
SCHEMAT 9. RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU.....	71

SCHEMAT 10. FORMY MONITORINGU.....72

## Spis wykresów

WYKRES 1. LUDNOŚĆ MIASTA ALEKSANDRÓW KUJAWSKI W PODZIALE NA GRUPY WIEKOWE..... 15  
WYKRES 2. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 1000 LUDNOŚCI..... 16  
WYKRES 3. PROCENT LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCY Z INFRASTRUKTURY INFRASTRUKTURĘ WODOCIĄGOWEJ I KANALIZACYJNEJ [DANE 2016 ROK]..... 17  
WYKRES 4. WSKAŹNIKI DELIMITACJI OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE MIEJSKIEJ ALEKSANDRÓW KUJAWSKI..... 27  
WYKRES 5. LUDNOŚĆ WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W GMINIE MIEJSKIEJ ALEKSANDRÓW KUJAWSKI I OBSZARZE REWITALIZACJI..... 30  
WYKRES 6. WYKSZTAŁCENIE OSÓB BEZROBOTNYCH..... 31  
WYKRES 7. POMOC SPOŁECZNA W MIEŚCIE ALEKSANDRÓW KUJAWSKI ORAZ NA OBSZARZE REWITALIZACJI W ALEKSANDROWIE KUJAWSKIM..... 32

## Spis map

MAPA 1. OBSZAR ZDEGRADOWANY W GMINIE MIEJSKIEJ ALEKSANDRÓW KUJAWSKI..... 25  
MAPA 2. OBSZAR REWITALIZACJI W GMINIE MIEJSKIEJ ALEKSANDRÓW KUJAWSKI..... 28  
MAPA 3. OBSZAR REWITALIZACJI NA TLE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO W GMINIE MIEJSKIEJ ALEKSANDRÓW KUJAWSKI..... 29

## Spis zdjęć

ZDJĘCIE 1. FOTOGRAFIE OBRAZUJĄCE STAN OBECNY BUDYNKU MIEJSKIEGO CENTRUM KULTURY W ALEKSANDROWIE KUJAWSKIM..... 34  
ZDJĘCIE 2. FOTOGRAFIE OBRAZUJĄCE STAN PRZESTRZENI ZDEGRADOWANEJ W GMINIE MIEJSKIEJ ALEKSANDRÓW KUJAWSKI..... 36

## Wstęp

**Rewitalizacja**, czyli proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony jest na podstawie **programu rewitalizacji**. Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i infrastrukturalnej. Program jest podstawą do ubiegania się o środki na rewitalizację, m. in. z funduszy unijnych. Taką funkcję spełnia niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski na lata 2016 - 2023.

Ramy prawne dla przeprowadzenia rewitalizacji wyznaczają „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” oraz „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” zatwierdzone przez Ministra Rozwoju.

### **Schemat 1. Przebieg procesu rewitalizacji**



**Źródło:** Opracowanie własne.

W perspektywie finansowej 2014-2020 rewitalizacja dotyczy, zarówno terenów **miejskich, jak i wiejskich**. Głównym jej celem jest trwałe podniesienie jakości życia na obszarze zdegradowanym. Kierunki działań rewitalizacyjnych wyznacza Krajowa Polityka Miejska 2023, która wskazuje, że w obecnym okresie programowania 2014-2020 rewitalizacja nie może być postrzegana, tak jak do tej pory, jedynie jako remont, modernizacja czy odbudowa. Powinna ona **łączyć działania w sposób kompleksowy** tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego, związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

Istotne jest, aby **projekty społeczne stanowiły punkt wyjścia i były nieodłącznym elementem procesów rewitalizacyjnych**. W obecnej perspektywie finansowej nie dopuszcza się realizacji tylko i wyłącznie wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji.

Projekty te będą mogły zostać zrealizowane w ramach szerszej koncepcji, **uzupełniająco do działań społecznych** tzw. „miękkich”.

Istotnym elementem procesu rewitalizacji jest **partycypacja społeczna**, obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, przez których rozumie się mieszkańców gminy, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego.

Prowadzenie procesu rewitalizacji wiąże się z koniecznością wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

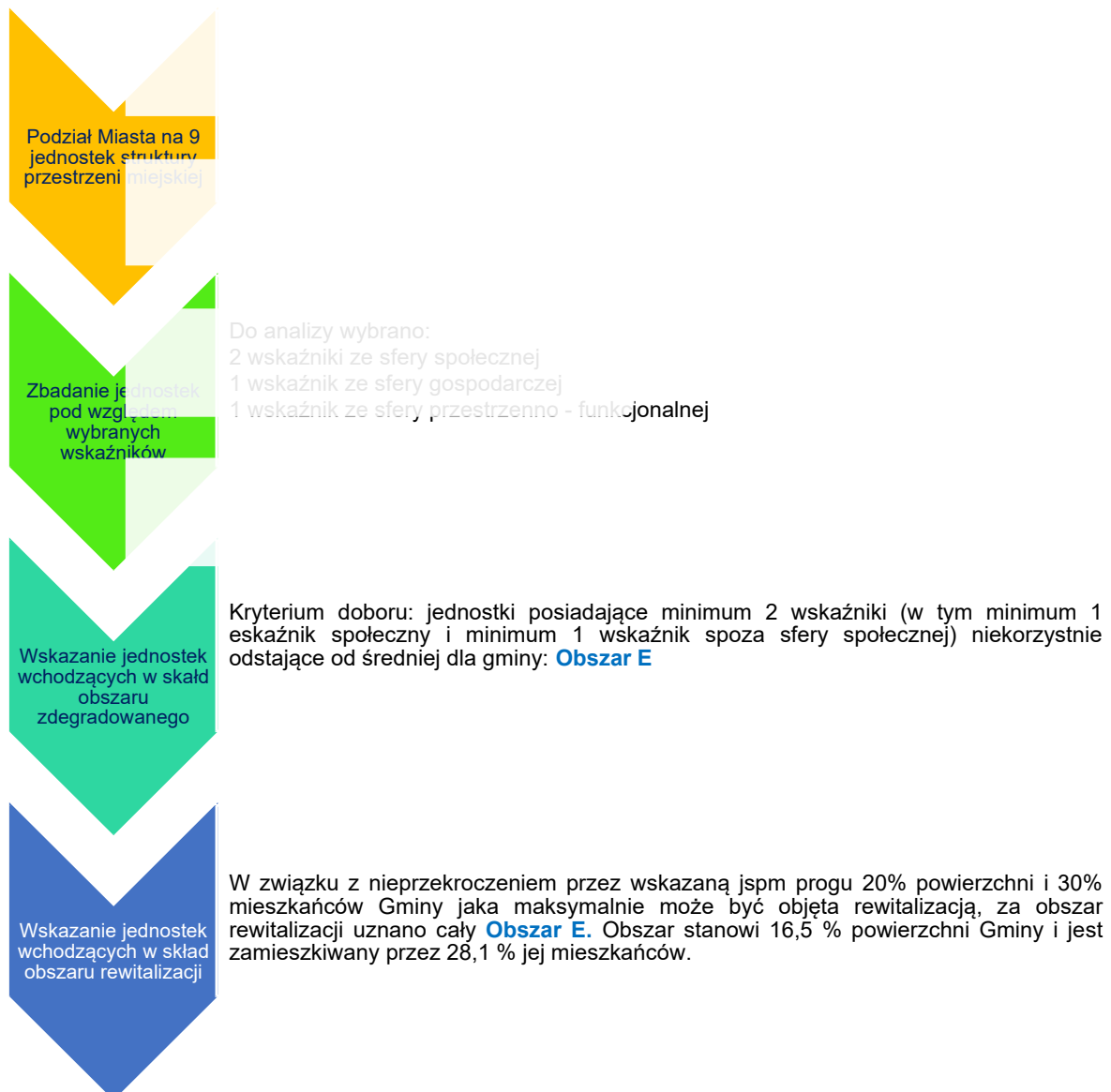
**Obszarem zdegradowanym** jest obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto występuje na nim przestrzeń zdegradowana lub co najmniej jedno z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

**Obszar rewitalizacji** wyznacza się jako całość lub część obszaru zdegradowanego i opracowuje dla niego lokalny program rewitalizacji. Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski planuje prowadzenie działań rewitalizacyjnych i chce pozyskać na ten cel środki unijne. W związku z tym konieczne stało się opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji, zawierającego w szczególności: szczegółową diagnozę obszaru zdegradowanego, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji.

Sposób wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w Gminie Miejskiej Aleksandrów Kujawski przedstawia poniższy schemat.



## Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski



Źródło: Opracowanie własne

Dla potrzeb niniejszego dokumentu przeprowadzono dokładną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej, która pozwoliła na zdiagnozowanie problemów i potencjałów występujących na poszczególnych obszarach. Pozwoliło to na określenie kierunków rozwoju na najbliższe lata i zaplanowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które pozwolą na osiągnięcie postawionych celów.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski charakteryzuje się następującymi cechami:

- Kompleksowością – gdyż ujmuje działania w sposób kompleksowy, tj. planuje realizację przedsięwzięć współfinansowanych z różnych środków (przede wszystkim z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych źródeł), tym samym nie pomija aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego. Program składa się z różnorodnych działań, które zapewniają, że zostanie osiągnięta kompleksowość interwencji.
- Koncentracją – ponieważ program koncentruje swoją interwencję na tych obszarach Gminy, które są dotknięte koncentracją problemów oraz negatywnych zjawisk.
- Komplementarnością projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych – pomiędzy zaplanowanymi projektami i przedsięwzięciami zachodzi efekt synergii w następujących wymiarach:
  - Przestrzennym,
  - Problemowym,
  - Proceduralno-instytucjonalnym,
  - Źródeł finansowania.
- Realizacją zasady partnerstwa i partycypacji – program został wypracowany we współpracy z lokalną społecznością. Konsultacje społeczne nie tylko towarzyszyły procesowi wyznaczenia obszaru rewitalizacji i przygotowaniu programu, ale też były jednym z elementów współtworzących program. Prace nad programem były prowadzone w ścisłej współpracy z interesariuszami rewitalizacji tj. lokalną społecznością, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta będzie kontynuowana na etapie wdrażania i realizacji programu.

# 1. Powiązania z dokumentami planistycznymi i strategicznymi

Lokalny Program Rewitalizacji został opracowany na podstawie **art. 18 ust.2 pkt. 6 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** i jest zgodny z:

- Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020
- Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Program wykazuje powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie regionalnym i lokalnym, które zostały wskazane na poniższym schemacie.

**Schemat 3. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi**

Poziom regionalny	Poziom lokalny
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Strategia Rozwoju Powiatu Aleksandrowskiego 2011-2020
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lat 2014-2020	Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Aleksandrowskiego
Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Lokalna Strategia Rozwoju „Partnerstwo dla Ziemi Kujawskiej”
Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020	
Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 <b>Obszaru Terytorialnego</b>	

**Źródło: Opracowanie własne.**

## 1.1. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
<p>Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+</p>	<p>Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym jest jednym z najważniejszych założeń polityki rozwoju województwa.</p> <p>Świadczą o tym następujące priorytety strategiczne, z którymi zgodność wykazuje program rewitalizacji: nowoczesne społeczeństwo oraz modernizacja przestrzeni wsi i miast oraz kierunki działań: rozbudzenie aktywności obywatelskiej i społecznej, chęci do współpracy, prowadzenia działań edukacyjnych, zachęcania do szerokiego otwarcia na świat oraz dążeń do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich i miast.</p> <p>Priorytet modernizacja przestrzeni miast i wsi zakłada dążenie do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.</p> <p>Lokalny Program Rewitalizacji wpisuje się w założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020.</p>
<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Zgodnie z zapisami RPO, rewitalizacja społeczno-gospodarcza, a także fizyczna obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest jednym z podstawowych działań mających przyczynić się do minimalizacji występujących na danych obszarach problemów.</p> <p>Lokalny Program Rewitalizacji jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich, w ramach którego wsparcie będzie skoncentrowane na podejmowaniu działań zmierzających do ożywienia społeczno-gospodarczego obszarów miejskich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie poprzez aktywizację osób zamieszkujących obszary problemowe oraz poprawę warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym.</p>
<p>Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na terenie miejskich uzyskują pomoc głównie w ramach:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Działania 9.2 Włączenie społeczne (działania społeczne),</li> <li>▪ Działania 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych (działania społeczne),</li> <li>▪ Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR (działania społeczne),</li> <li>▪ Działania 6.2 Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych (działania infrastrukturalne).</li> </ul> <p>W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji zaplanowane są przedsięwzięcia wpisujące się w powyższe działania.</p>
<p>Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020</p>	<p>Misją wskazaną w Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest tworzenie warunków dla rozwoju aktywności i samodzielności mieszkańców w życiu społecznym.</p> <p>Lokalny Program Rewitalizacji wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu</li> <li>▪ Wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych</li> <li>▪ Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym</li> </ul>
<p>Zasady programowania</p>	<p>Zasady regionalne definiują pojęcia związane z rewitalizacją oraz</p>

<p>przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>określają sposób tworzenia programu rewitalizacji, w tym zwłaszcza zasady jego opracowywania w nowej perspektywie finansowej: kompleksowości, komplementarności, koncentracji, partnerstwa i partycypacji. Wskazują również: sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, obowiązkowe elementy PR oraz oczekiwane efekty procesów rewitalizacji, prowadzonych w województwie kujawsko-pomorskim.</p> <p>Lokalny Program Rewitalizacji został opracowany w oparciu o Zasady regionalne i wykazuje zgodność z regułami opracowania programów rewitalizacji zawartymi w dokumencie.</p>
---	---

**Źródło:** Opracowanie własne.

## 1.2. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
<p>Strategia Rozwoju Powiatu Aleksandrowskiego 2011-2020</p>	<p>W Strategii Rozwoju Powiatu Aleksandrowskiego zapisana jest misja powiatu, którą jest wspieranie zrównoważonego rozwoju naszych największych szans: nowoczesnego rolnictwa, turystyki, przedsiębiorczości i kapitału społecznego, stworzenie dogodnych warunków służących poprawie stanu środowiska naturalnego oraz zapewnienie mieszkańcom oraz gościom wysokiego poziomu bezpieczeństwa i jakości życia, pozwalającego realizować ich własne aspiracje oraz pomysły.</p> <p>Niniejszy dokument wykazuje spójność z następującym celem, określonym w Strategii Rozwoju Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2011-2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Podnoszenie poziomu świadczonych usług publicznych, w tym usług edukacyjnych, zdrowotnych, związanych z kulturą fizyczną i sportem.</li> </ul>
<p>Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Aleksandrowskiego</p>	<p>Strategia Rozwoju Obszaru Społeczno-Gospodarczego Powiatu Aleksandrowskiego stanowi zbiór wytycznych dotyczących postawionych celów, zadań i środków ich realizacji na podstawie specyfiki analizowanego obszaru. Przedstawia zarys ogólny oraz szczegółowy, określający kierunek działań władz Powiatu, zachowując jednocześnie elastyczność, dającą możliwość wprowadzania zmian określonych jego elementami.</p> <p>Niniejszy dokument wpisuje się w ustalenia i cele zawarte w Strategii ORSG Powiatu Aleksandrowskiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Rozwój zdrowego i zintegrowanego społeczeństwa,</li> <li>▪ Ochronę lokalnych wartości kulturowych,</li> <li>▪ Zachowanie walorów naturalnych i poprawa stanu środowiska przyrodniczego poprzez racjonalny rozwój infrastruktury technicznej.</li> </ul> <p>Ponadto program przyczyni się do osiągnięcia następujących wskaźników Strategii ORSG:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Wskaźnik żywienia społeczno – gospodarczego na obszarach miejskich</li> <li>▪ Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich</li> <li>▪ Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich</li> <li>▪ Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach</li> <li>▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu</li> <li>▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym</li> </ul>

	<p>poszukujących pracy po opuszczeniu programu</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)</li> <li>▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie</li> </ul>
<p>Lokalna Strategia Rozwoju „Partnerstwo dla Ziemi Kujawskiej”</p>	<p>Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski należy do Lokalnej Grupy Działania „Partnerstwo dla Ziemi Kujawskiej”. Lokalny Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące cele Lokalnej Strategii Rozwoju: Cel ogólny: Stworzenie miejsca dostatniego życia wspólnoty ludzi przedsiębiorczych, skupionych wokół partnerskiej współpracy, posiadających wizję własnego rozwoju w oparciu o zasoby lokalne Cel szczegółowy nr 1 Poprawa sytuacji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez zwiększenie aktywności społecznej lub społeczno - zawodowej Program przyczyni się do osiągnięcia następujących wskaźników LSR:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna</li> <li>▪ Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów</li> <li>▪ <b>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie</b></li> </ul>

**Źródło: Opracowanie własne.**

## 2. Uproszczona diagnoza Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski

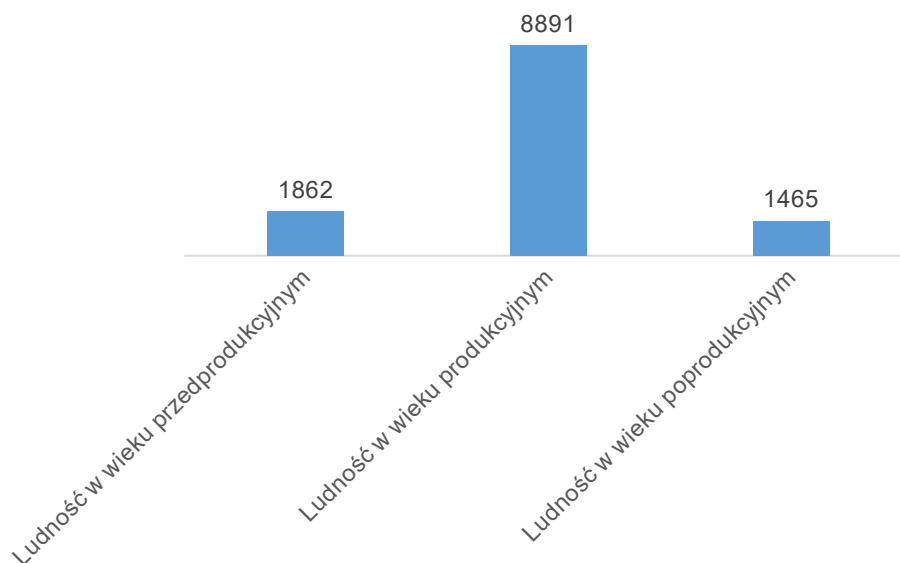
Aleksandrów Kujawski jest gminą miejską położoną w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie aleksandrowskim. Jednostka graniczy z gminą wiejską Aleksandrów Kujawski (powiat aleksandrowski) oraz gminą Wielka Nieszawka (powiat toruński). Miasto zajmuje powierzchnię około 7,23 km<sup>2</sup> i jest siedzibą powiatu aleksandrowskiego oraz gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski. Miasto stanowi centrum życia publicznego i kulturalnego powiatu. Znajduje się w nim siedziba władz samorządowych i innych instytucji administracyjnych.

Analiza została przeprowadzona z punktu widzenia występowania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

### 2.1. Sfera społeczna

Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski charakteryzuje się względną stagnacją w zakresie liczby mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich 10 lat liczba osób w jednostce wzrosła nieznacznie o 0,18 %. Na niewielkie zmiany liczby mieszkańców wpływają zarówno nieznaczne wartości przyrostu naturalnego, jak też niewielkie wartości salda migracji. Na dzień 31.12.2016 r. liczba mieszkańców Miasta wyniosła 12 218 osób.

#### **Wykres 1. Ludność Miasta Aleksandrów Kujawski w podziale na grupy wiekowe**



**Źródło: Urząd Miejski w Aleksandrowie Kujawskim.**

Bardzo niekorzystnym zjawiskiem zauważalnym na terenie Gminy jest starzenie się społeczeństwa. W 2006 roku udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 10 %, podczas gdy w 2016 roku wartość wyniosła 12,0 %. Wraz ze wzrostem liczby osób w wieku powyżej 65 roku życia, spada udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem (z 19,8 % w 2006 roku do 15,2 % w 2016 roku).

Analiza danych statystycznych pozwoliła na zdiagnozowanie także innego problemu społecznego jakim jest bezrobocie, które występuje w umiarkowanej skali. Na koniec 2016 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Aleksandrowie Kujawskim było



zarejestrowanych 979 mieszkańców Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski, co stanowi 8,0 % mieszkańców i 11,0 % mieszkańców w wieku produkcyjnym. Analizując przebieg bezrobocia w mieście na tle wartości średnich dla województwa, trzeba zauważyć odzwierciedlanie ogólnych trendów - poprawa lub pogorszenie sytuacji w województwie skutkuje podobnym przebiegiem wskaźników w mieście.

Istotną kwestią hamującą rozwój społeczny jest poziom przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto, które w powiecie aleksandrowskim wyniosło w 2016 roku 3 170,04 zł i było niższe od średniej wojewódzkiej o 502,94 złotych i od średniej krajowej o 1 120,48 zł.

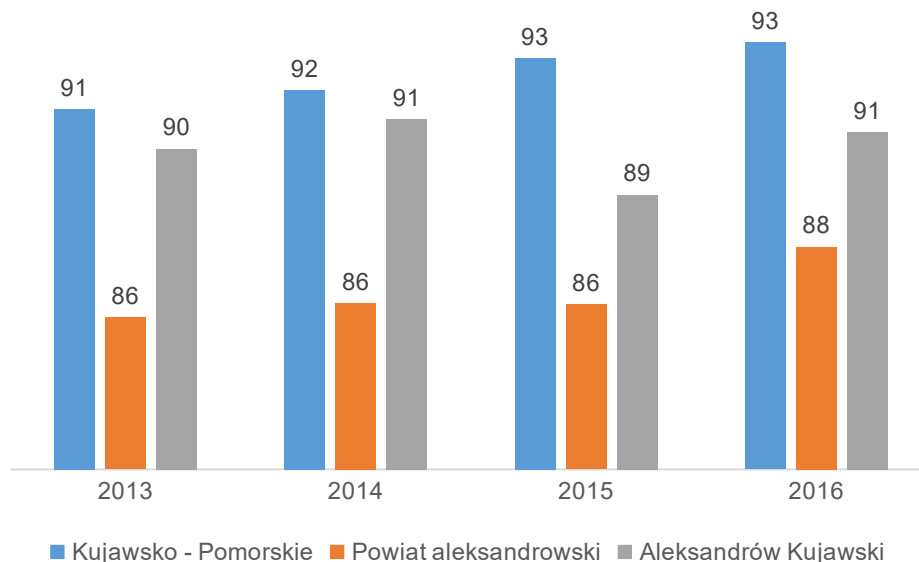
Połączenie problemów w zakresie niskich dochodów oraz bezrobocia powodują, że wiele osób w gminie korzysta ze świadczeń pomocy społecznej. W 2016 r. liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wyniosła 1 614 osób. Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w tym samym okresie wynosiła 886 osób, co stanowiło 47,6% wszystkich osób w tym wieku.

## 2.2. Sfera gospodarcza

Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski wyniosła w 2016 roku 1 120, (co stanowiło nieznaczny wzrost względem roku 2015 kiedy liczba ta wyniosła 1 103) i była niższa o 252 podmioty w porównaniu z rokiem 2006. Pod względem wielkości przedsiębiorstw zdecydowanie przeważają jednostki małe, zatrudniające poniżej 10 pracowników (1054 podmiotów).

Wskaźnik przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów wpisanych do rejestru REGON przypadających na 1000 mieszkańców wyniósł w gminie w 2016 roku 91 i był nieznacznie niższy od wartości przeciętnej odnotowanej w województwie kujawsko-pomorskim (93).

**Wykres 2. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności**



**Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.**

## 2.3. Sfera środowiskowa

Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski należy do obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej. W skład kompleksu leśnego zwanego Puszcza Bydgoską wchodzi północna i północno-wschodnia część miasta. Są to głównie lasy mieszane i monokultury sosny. Jedynie wzdłuż rzeki Tażyny zachowało się większe skupienie lasów liściastych. Kompleks



leśny monokultury sosny i grabu stanowi las ochronny grupy I. Ochrona nadwiślańskiego krajobrazu posiadającego cechy zbliżone do naturalnych oraz unikalnych walorów mikroklimatycznych Ciechocinka i jego najbliższych okolic przyczyniło się do utworzenia obszaru chronionego krajobrazu „Nizina Ciechocińska”. Na terenie powiatu aleksandrowskiego występują ponadto pomniki przyrody w postaci pojedynczych lub skupisk drzew głównie dębów i lip.

Aktualny stan jakości środowiska nie stwarza bezpośredniego zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi. Wśród istotnych zagrożeń w tej sferze można jednak wymienić:

- w zakresie jakości powietrza:
  - ruch samochodowy,
  - tradycyjne źródła ciepła,
- w zakresie jakości wód:
  - ścieki komunalne,
  - spływ zanieczyszczeń rolniczych.

#### 2.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Dostępność zewnętrzną gminy zapewniają:

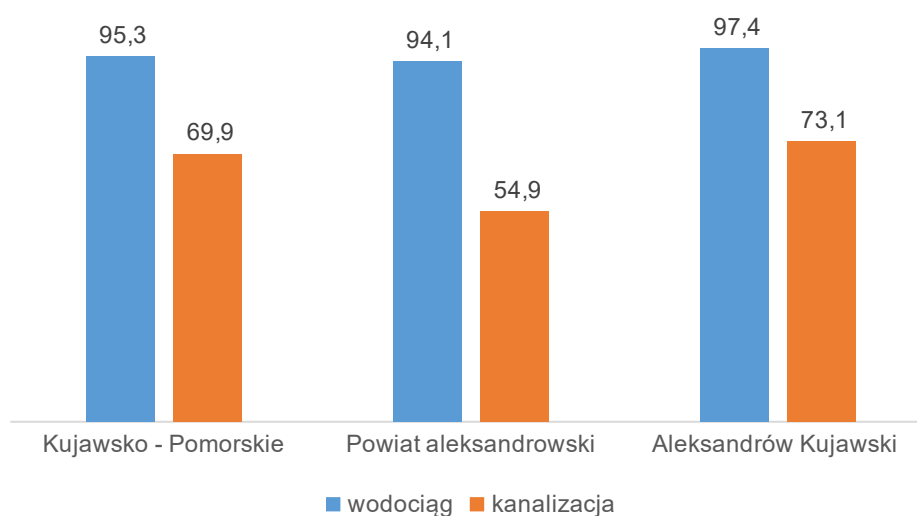
- główna droga wojewódzka:
  - droga nr 266 – Konin – Sompolno – Piotrków Kujawski – Radziejów – Aleksandrów Kujawski - Ciechocinek,
- sieć dróg powiatowych i gminnych.

Miasto Aleksandrów Kujawski znajduje się także blisko autostrady A1 z węzłem w Odolionie, co stanowi o bardzo dobrym skomunikowaniu Miasta z innymi regionami Polski.

Miasto posiada centralną, zbiorczą oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w północno-wschodniej części miasta. Miasto posiada także system zbiorczej kanalizacji sanitarnej o długości 44,2 km.

Budowa sieci gazowej rozpocznie się w 2018 roku.

**Wykres 3. Procent ludności korzystający z infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej [dane 2016 rok]**



**Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS**

Na terenie gminy nie odnotowuje się znaczących problemów w zakresie wyposażenia w infrastrukturę społeczną, jednak w związku z postępującymi zmianami w sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, konieczne jest dostosowanie istniejącej infrastruktury lub stworzenie nowej, by móc nadążyć za zmieniającymi się trendami. Głównymi czynnikami napędzającymi te tendencje są postępujące zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa. Zjawisko to rodzi potrzebę rozwijania i kreowania na terenie gminy tzw. srebrnej gospodarki, tj. zapewnienia łatwiejszego dostępu do specjalistycznych usług opiekuńczych oraz stworzenia oferty spędzania wolnego czasu dla seniorów.

W gminie występują przestrzenie zdegradowane. Obszary te wymagają ponownego zagospodarowania i nadania im nowych funkcji społecznych tudzież gospodarczych. Dodatkowo wiele z istniejących przestrzeni publicznych znajduje się w złym stanie technicznym lub też nie są wykorzystywane we właściwy sposób.

### 3. Obszar zdegradowany gminy<sup>1</sup>

Obszarem zdegradowanym w gminie jest ten obszar, na którym zidentyfikowano występowanie stanu kryzysowego (czyli koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej). Skalę tych negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do średniej wartości dla całej gminy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic.<sup>2</sup>

Obszar zdegradowany w Gminie Miejskiej Aleksandrów Kujawski został wyznaczony zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”. Delimitację obszaru zdegradowanego przeprowadzono w oparciu o wskaźniki określone na liście wskaźników stanu kryzysowego dla małych miast.

Dla potrzeb delimitacji obszaru zdegradowanego Miasto Aleksandrów Kujawski zostało podzielone na jednostki struktury przestrzeni miejskiej. W oparciu o występujące zróżnicowania w przestrzeni społeczno-gospodarczej, całe miasto zostało podzielone a 9 jednostek (Obszary A – I).

**Tabela 1. Podział miasta Aleksandrów Kujawski na jednostki przestrzenno-funkcjonalne**

Jednostka	Liczba ludności	Powierzchnia (ha)	% ludności gminy	% powierzchni gminy
<b>Obszar A</b>	3054	63,61	25%	8,8%
<b>Obszar B</b>	61	80,76	0,5%	11,2%
<b>Obszar C</b>	2264	68,64	18,5%	9,5%
<b>Obszar D</b>	1397	69,88	11,4%	9,7%
<b>Obszar E</b>	3429	119,65	28,1%	16,5%
<b>Obszar F</b>	1308	19,60	10,7%	2,7%
<b>Obszar G</b>	446	79,86	3,7%	11,1%
<b>Obszar H</b>	259	79,59	2,1%	11%
<b>Obszar I</b>	0	140,89	0,0%	19,5%
<b>Obszar Gminy</b>	<b>12218</b>	<b>722,48</b>	<b>100%</b>	–

**Źródło: Opracowanie własne**

Żadna z tak wytypowanych jednostek nie zajmuje więcej niż 20% powierzchni Gminy i nie koncentruje więcej niż 30% jej mieszkańców. Dokonany podział umożliwia pozyskanie rzetelnych danych, zarówno na potrzeby delimitacji, jak i późniejszego monitoringu i

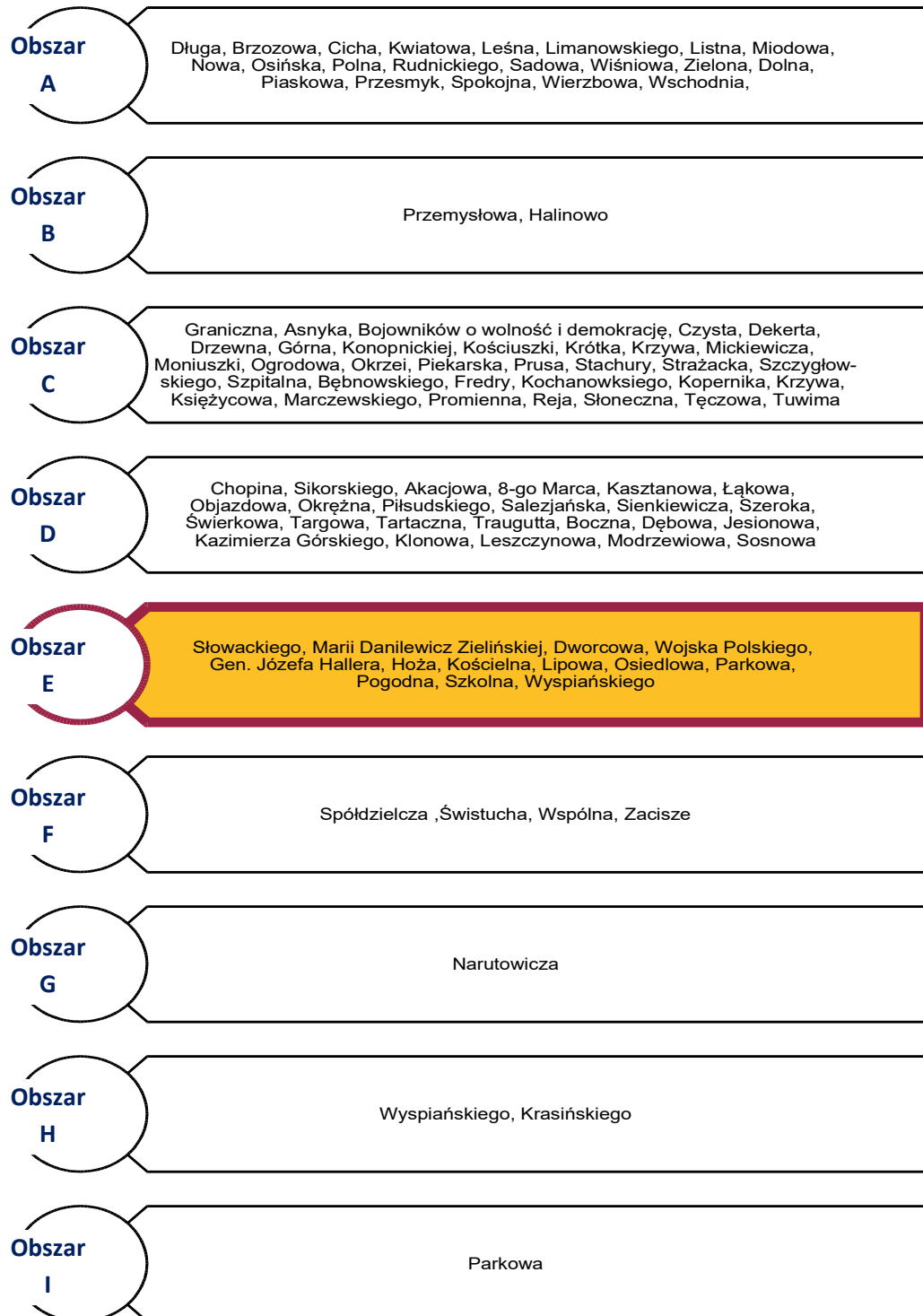
<sup>1</sup> Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2016 r.

<sup>2</sup> Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

ewaluacji wdrażania programu rewitalizacji. Suma powierzchni wyznaczonych jednostek przestrzenno-funkcjonalnych jest równa powierzchni Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski.

Poniższy schemat zawiera zestawienie ulic zlokalizowanych na poszczególnych obszarach.

**Schemat 4. Jednostki przestrzenno-funkcjonalne w mieście Aleksandrów Kujawski**



Źródło: Opracowanie własne

Wytypowane jednostki przestrzenno-funkcjonalne zostały poddane diagnozie celem identyfikacji stanu kryzysowego. Analizie poddano 4 wskaźniki (2 reprezentujące sferę społeczną, 1 ze sfery gospodarczej oraz 1 ze sfery przestrzenno - funkcjonalnej):

- **Wskaźnik nr 1** Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych
- **Wskaźnik nr 2** Ludność w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w mieście Aleksandrów Kujawski
- **Wskaźnik nr 3** Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w mieście Aleksandrów Kujawski
- **Wskaźnik nr 4** Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru

Wyniki przeprowadzonych analiz zawarto w tabelach poniżej.

**Tabela 2. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych**

Jednostka	Liczba gospodarstw domowych	Liczba interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych
<b>Obszar A</b>	756	1	0,1%
<b>Obszar B</b>	12	0	0,0%
<b>Obszar C</b>	554	2	0,4%
<b>Obszar D</b>	298	3	1,0%
<b>Obszar E</b>	403	9	2,2%
<b>Obszar F</b>	411	0	0,0%
<b>Obszar G</b>	36	2	5,6%
<b>Obszar H</b>	46	0	0,0%
<b>Obszar I</b>	0	0	0,0%
<b>Obszar Gminy</b>	<b>2516</b>	<b>17</b>	<b>0,7%</b>

**Źródło:** Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Kujawskim

**Tabela 3. Ludność w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w mieście Aleksandrów Kujawski**

Jednostka	Liczba ludności	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem
Obszar A	3054	332	10,9%
Obszar B	61	11	18,0%
Obszar C	2264	216	9,5%
Obszar D	1397	158	11,3%
Obszar E	3429	560	16,3%
Obszar F	1308	114	8,7%
Obszar G	446	35	7,8%
Obszar H	259	39	15,1%
Obszar I	0	0	0,0%
<b>Obszar Gminy</b>	<b>12218</b>	<b>1465</b>	<b>12,0%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Kujawskim

**Tabela 4. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w mieście Aleksandrów Kujawski**

Jednostka	Liczba ludności w wieku produkcyjnym	Liczba podmiotów gospodarczych osób fizycznych	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w mieście
Obszar A	2242	132	5,9
Obszar B	35	21	60,0
Obszar C	1766	138	7,8
Obszar D	971	105	10,8
Obszar E	2356	190	8,1
Obszar F	1006	44	4,4
Obszar G	340	28	8,2
Obszar H	175	15	8,6
Obszar I	0	0	0
<b>Obszar Gminy</b>	<b>8891</b>	<b>673</b>	<b>7,6</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Kujawskim

Przestrzeń zdegradowana, zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” to to obecnie nieużytkowane tereny i obiekty, na których realizowano

działalności: przemysłowe, wojskowe, eksploatację kopalni, transportowe, rolnicze, infrastruktury komunalnej (związanej z gospodarką wodno-ściekową, odpadami, zaopatrzeniem w energię).

Do kategorii przestrzeni zdegradowanych możliwe jest także zaliczenie terenów i obiektów, które pierwotnie pełniły innego rodzaju funkcje (np. usługowe, handlowe, mieszkaniowe, magazynowo-składowe) i nie są obecnie wykorzystywane w tym celu, jeśli możliwa jest ich adaptacja na cele rozwoju społecznego lub gospodarczego, nawet jeśli nie dojdzie do zmiany funkcji pierwotnej. Specyficznym rodzajem „przestrzeni zdegradowanych” są także tereny i obiekty, w których rozpoczęto realizację zagospodarowania i jej nie zakończono – formalnie nie doszło więc do rozpoczęcia działalności, ale teren jest zajęty przez nieużytkowane obiekty. W szczególności do „przestrzeni zdegradowanych” należy zaliczyć: budynki (także budynki towarzyszące zasadniczej funkcji – np. w przypadku terenów przemysłowych lub gospodarstw rolnych także budynki zajmowane przez administrację, bazy pojazdów, itp.), place manewrowe, place składowe, tereny obsługi komunikacyjnej, tereny wyrobisk, tereny składowisk, budynki dworcowe, urządzenia stacyjne, rampy załadownicze, obiekty magazynowo-składowe (przy terenach przemysłowych, rolnych lub komunikacyjnych).

Do kategorii przestrzeni zdegradowanych zalicza się także tereny i urządzenia infrastruktury technicznej służącej obsłudze ww. terenów, jeśli są z nimi integralnie związane (to znaczy po zaprzestaniu zasadniczej działalności nie zostały zaadaptowane na inne cele) – np. zakładowe ujęcia wody, oczyszczalnie ścieków, przepompownie ścieków, składowiska odpadów, urządzenia zasilania w energię, w tym w energię elektryczną, stacje redukcyjne gazu, itp. Do kategorii przestrzeni zdegradowanych związanych z pełnionymi wcześniej działalnościami rolniczymi nie zalicza się użytków rolnych, a jedynie tereny zajmowane przez zabudowę (w tym służącą hodowli), zagospodarowanie towarzyszące i infrastrukturę obsługi tych terenów.

W wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych przypadkach, do kategorii „przestrzeni zdegradowanej” możliwe jest zaliczenie terenów lub obiektów, które nie są wyłączone z dotychczasowego użytkowania (są to obiekty i tereny na których aktualnie prowadzi się działalność mieszczącą się w kategoriach użytkowania określonych powyżej) jeśli istnieje możliwość i jest społecznie lub ekonomicznie uzasadnione podjęcie działań na rzecz ich adaptacji do celów rozwoju społecznego lub gospodarczego realizujących ideę i spełniających kryteria uznania za działania rewitalizacyjne.

**Tabela 5. Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru**

Jednostka	Powierzchnia ogólna obszaru w ha	Powierzchnia przestrzeni zdegradowanej w ha	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej obszaru
<b>Obszar A</b>	63,61	0,00	0,00%
<b>Obszar B</b>	80,76	0,00	0,00%
<b>Obszar C</b>	68,64	0,00	0,00%
<b>Obszar D</b>	69,88	0,00	0,00%
<b>Obszar E</b>	119,65	0,26	0,22%
<b>Obszar F</b>	19,60	0,00	0,00%
<b>Obszar G</b>	79,86	0,00	0,00%
<b>Obszar H</b>	79,59	0,00	0,00%
<b>Obszar I</b>	140,89	0,00	0,00%
<b>Obszar Gminy</b>	<b>722,48</b>	<b>0,26</b>	<b>0,04%</b>



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Kujawskim

Poniższa tabela zawiera zbiorcze zestawienie wyników przeprowadzonych analiz.

**Tabela 6. Wyniki przeprowadzonych analiz**

Jednostka	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w mieście	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej obszaru
Obszar A	0,1%	10,9%	5,9	0,00%
Obszar B	0,0%	18,0%	60,0	0,00%
Obszar C	0,4%	9,5%	7,8	0,00%
Obszar D	1,0%	11,3%	10,8	0,00%
<b>Obszar E</b>	2,2%	16,3%	8,1	0,22%
Obszar F	0,0%	8,7%	4,4	0,00%
Obszar G	5,6%	7,8%	8,2	0,00%
Obszar H	0,0%	15,1%	8,6	0,00%
Obszar I	0,0%	0,0%	0	0,00%
<b>Obszar Gminy</b>	<b>0,7%</b>	<b>12,0%</b>	<b>7,6</b>	<b>0,04%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Kujawskim

Na podstawie przeprowadzonych badań za obszar zdegradowany został uznany **Obszar E**, na którym występują dwa problemy społeczne w postaci niskiego poziomu bezpieczeństwa oraz starzejącego się społeczeństwa, a także problem w sferze przestrzenno – funkcjonalnej w postaci występowania na obszarze przestrzeni zdegradowanej.

**Tabela 7. Powierzchnia i ludność obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski**

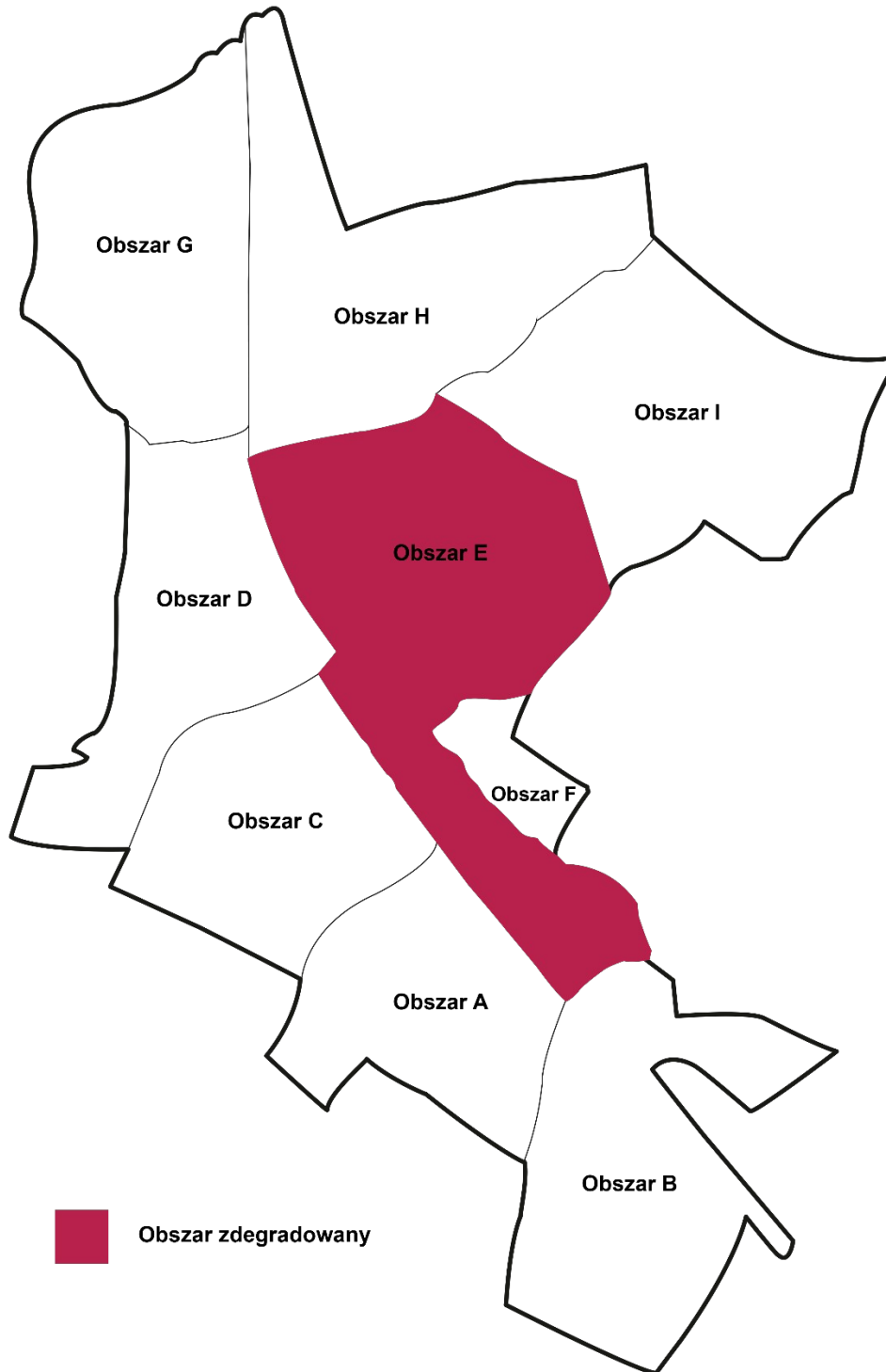
Obszar	Ludność	Udział w całkowitej liczbie mieszkańców gminy	Powierzchnia (ha)	Udział w całkowitej powierzchni gminy
<b>Obszar E</b>	3429	28,1%	119,65	16,5%
Obszar zdegradowany	3429	28,1%	119,65	16,5%
Gmina	12218	100%	722,48	100%



**Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski.**

Zasięg obszaru zdegradowanego przedstawia poniższa mapa.

**Mapa 1. Obszar zdegradowany w Gminie Miejskiej Aleksandrów Kujawski**



**Źródło: Opracowanie własne**

## 4. Obszar rewitalizacji gminy

### 4.1. Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji

W myśl „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” obszarem rewitalizacji jest obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

W procesie delimitacji obszaru rewitalizacji pod uwagę wzięto tę jednostkę, która została uznana za obszar zdegradowany, zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”, czyli obszar E. Tak wskazany obszar nie przekracza wspomnianego progu 20% powierzchni Miasta Aleksandrów Kujawski ani progu 30% mieszkańców.

W związku z tym za obszar rewitalizacji został uznany cały obszar zdegradowany. **Obszar rewitalizacji w Mieście Aleksandrów Kujawski obejmuje 119,65 ha (16,5% powierzchni gminy) i jest zamieszkiwany przez 3429 osób (28,1% ludności gminy).**

**Tabela 8. Powierzchnia i ludność obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski**

Obszar	Ludność	Udział w całkowitej liczbie mieszkańców gminy	Powierzchnia (ha)	Udział w całkowitej powierzchni gminy
<b>Obszar E</b>	3429	28,1%	119,65	16,5%
Obszar zdegradowany	3429	28,1%	119,65	16,5%
Gmina	12218	100%	722,48	100%

**Źródło:** Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski.

Obszar E cechuje się znacznym zaawansowaniem procesu starzenia się społeczeństwa w porównaniu do średniej dla Miasta. Odsetek osób starszych w odniesieniu do ogółu ludności na wskazanym obszarze wynosi 16,3% i jest wyższy niż średni wskaźnik dla Miasta Aleksandrów Kujawski, który wynosi 12,0%. Proces starzenia się społeczeństwa jest zjawiskiem powszechnie występującym, a na danym obszarze zostało ono zdiagnozowane jako nasilone. Innym niekorzystnym zjawiskiem jest problem niskiego poziomu bezpieczeństwa – stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na tym obszarze wynosi 2,2%, przy czym średnia dla Miasta w tym przypadku jest równa 0,7%. Na obszarze E problemem jest również występowanie przestrzeni zdegradowanych – udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej obszaru wynosi 0,22%, przy średniej dla Miasta Aleksandrów Kujawski wynoszącej 0,04%.

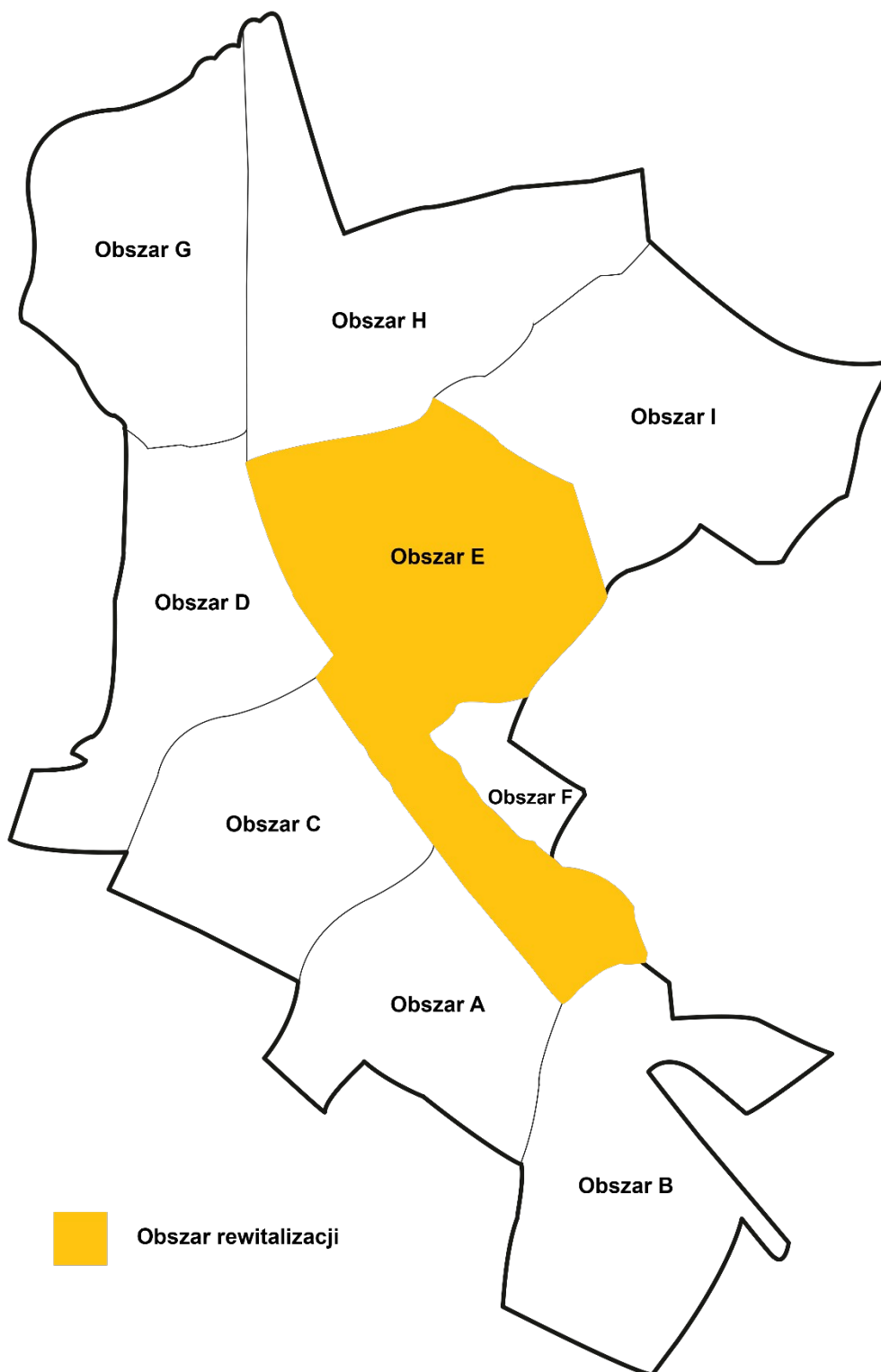
**Wykres 4. Wskaźniki delimitacji obszaru rewitalizacji w Gminie Miejskiej Aleksandrów Kujawski**



**Źródło:** Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski.

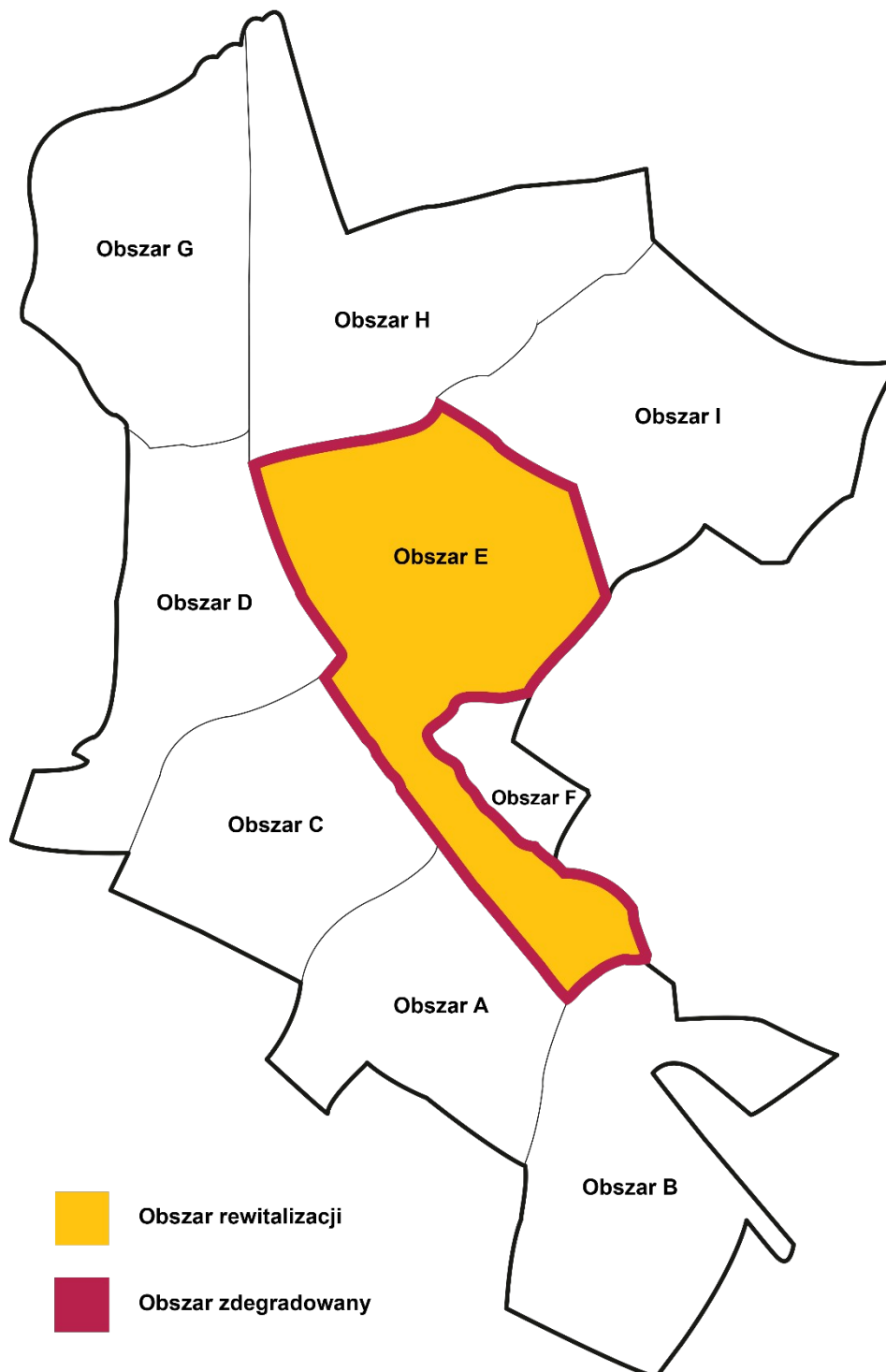
Zasięg obszaru do rewitalizacji na tle gminy przedstawia poniższa mapa.

**Mapa 2. Obszar rewitalizacji w Gminie Miejskiej Aleksandrów Kujawski**



**Źródło: Opracowanie własne.**

**Mapa 3. Obszar rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Miejskiej Aleksandrów Kujawski**



**Źródło: Opracowanie własne.**

## 5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

### 5.1. Obszar E – charakterystyka ogólna

Obszar rewitalizacji w mieście Aleksandrów Kujawski obejmuje jedną z dziewięciu wydzielonych na potrzeby delimitacji jednostek. Obszar ten zajmuje powierzchnię 119,65 ha (16,5% powierzchni gminy) oraz jest zamieszkiwany przez 3 429 osób (28,1% ludności gminy).

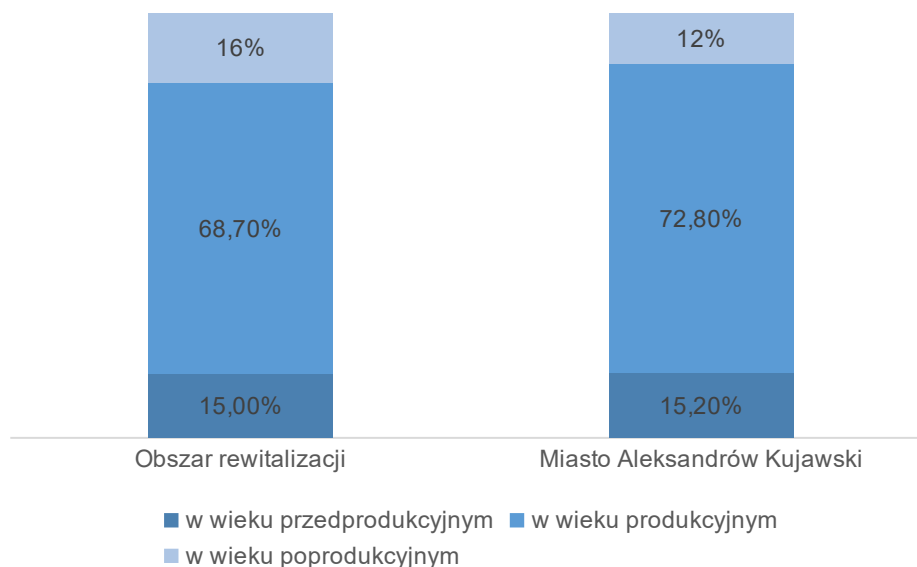
W skład jednostki wchodzi ulice: Słowackiego, Marii Danilewicz Zielińskiej, Dworcowa, Wojska Polskiego, Gen. Józefa Hallera, Hoża, Kościelna, Lipowa, Osiedlowa, Parkowa, Pogodna, Szkolna i Wyspiańskiego.

Obszar obejmuje ściśle centrum, gdzie mieści się dworzec kolejowy oraz zlokalizowane są najważniejsze instytucje gminne, w tym budynek Miejskiego Centrum Kultury.

### 5.2. Sfera społeczna

Na koniec 2016 roku na Obszarze E mieszkało 3429 osób, z czego większość stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (około 68,7% mieszkańców obszaru). Drugą co do liczebności grupę stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym (16,3%), zaś najmniejszy był udział osób w wieku poniżej 18 roku życia (15%). Wskaźniki te kształtują się na mniej korzystnym poziomie niż wartości średnie odnotowane w Mieście, gdzie obserwuje się znacznie mniejszą partycypację osób starszych.

**Wykres 5. Ludność według ekonomicznych grup wieku w Gminie Miejskiej Aleksandrów Kujawski i Obszarze rewitalizacji**



**Źródło:** Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Kujawskim

Wskaźnik obciążenia demograficznego na badanym obszarze wskazuje, że sytuacja w tej jednostce odbiega nieznacznie od trendów panujących w Gminie, gdyż na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypada 45 osób w wieku nieprodukcyjnym. Wartość współczynnika dla całej jednostki gminnej przybiera wartość 37 osób w wieku nieprodukcyjnym.

Również prognozy demograficzne wskazują na postępujące starzenie się społeczeństwa, w związku z czym konieczne jest zapewnienie odpowiednich usług

kierowanych do osób w podeszłym wieku. Na Obszarze E (i w ogóle na terenie całego Miasta) nie funkcjonuje żadna instytucja, która zapewniałaby opiekę nad osobami starszymi, w ograniczonym zakresie funkcjonują kluby adresowane do seniorów.

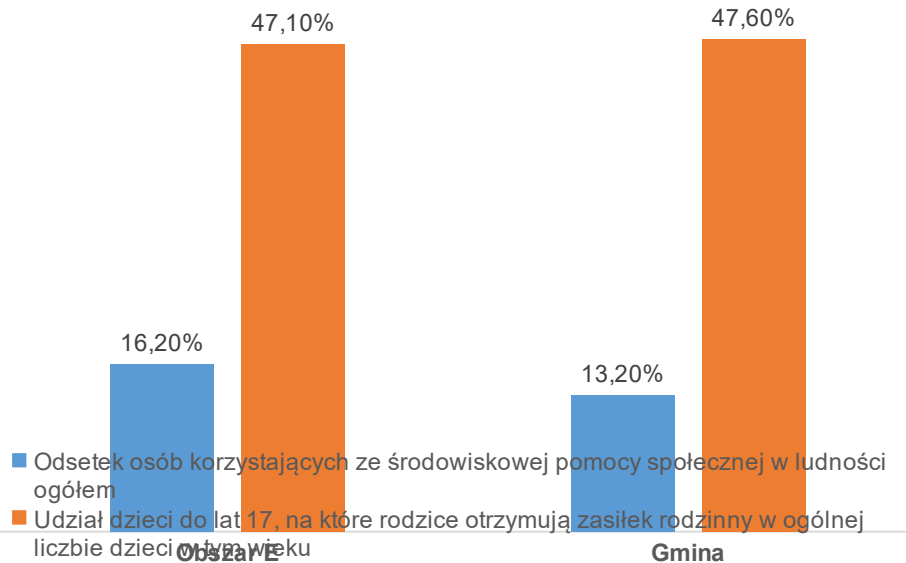
Obszar E charakteryzuje się dość wysokim poziomem bezrobocia. Na koniec 2016 roku bezrobotnych pozostawało 343 mieszkańców obszaru, zaś udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym wynosił 14,6%. Jest to wynik gorszy od średniej dla Gminy wynoszącej 11%. Szczególnie trudna sytuacja obserwowana jest w zakresie osób pozostających bez pracy długoterminowo. Stosunek liczby osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 24 miesiące względem ogółu osób bezrobotnych jest wyższy niż w Gminie i wynosi 73,2% wobec średniej dla Gminy wynoszącej 72,5%. Przekłada się to także na wyższy niż w Gminie (8,0%) wskaźnik osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 24 miesiące względem ogółu osób w wieku produkcyjnym – 10,7%. W statystyce osób bezrobotnych zauważalna jest także znaczna partycypacja osób z wykształceniem średnim lub zawodowym.

#### **Wykres 6. Wykształcenie osób bezrobotnych**

- |                                |                            |                    |
|--------------------------------|----------------------------|--------------------|
| ■ Brak lub niepełne podstawowe | ■ Gimnazjalne              | ■ Podstawowe       |
| ■ Pomaturalne/policealne       | ■ Średnie ogólnokształcące | ■ Średnie zawodowe |
| ■ Wyższe (w tym licencjat)     | ■ Zasadnicze zawodowe      |                    |

**Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Kujawskim**

Natężenie korzystania z pomocy społecznej na badanym obszarze jest wyższe niż przeciętnie w całej Gminie. Świadczy o tym odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem, który w 2016 roku wynosił 16,2% wobec 13,2% w Gminie. Wiele rodzin korzystało z zasiłku rodzinnego na dzieci do 17 roku życia – takim zasiłkiem objętych było aż 47,1% dzieci do 17 lat.

**Wykres 7. Pomoc społeczna w Mieście Aleksandrow Kujawski oraz na obszarze rewitalizacji w Aleksandrowie Kujawskim**

**Źródło:** Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Kujawskim

Na badanym Obszarze w 2016 roku odnotowano 9 interwencji z powodu zakłócania miru domowego lub porządku publicznego (co stanowi 52,9% wszystkich interwencji w Mieście).

Wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży zamieszkującej na tym terenie zajmują się: Szkoła Podstawowa nr 1 im. „Polskich Podróżników” (ul. Sikorskiego 5), Publiczne Gimnazjum nr 1 im. Lotników Polskich (ul. Długa 8), Kolegium Kujawskie X.X. Salezjanów (Chopina 24), Zespół Szkół nr 2 im. mjra H. Dobrzańskiego "Hubala" (ul. Sikorskiego 2) Przedszkole Samorządowe nr 1 (ul. Wojska Polskiego 19), Miejskie Centrum Kultury (ul. Parkowa 3) oraz Przedszkola niepubliczne przy ul. Parkowej, Słowackiego i Kościelnej.

Wychowaniem przedszkolnym na badanym obszarze objętych jest 89 spośród 92 dzieci od 3 do 5 roku życia, co stanowi 96,7%. Wskaźnik ten kształtuje się na wyższym poziomie niż przeciętna wartość odnotowana w Gminie, wynosząca 88,7%.

Poziom kształcenia dzieci i młodzieży w szkołach, do których uczęszczają uczniowie z podobszaru kształtuje się na podobnym poziomie do odnotowanego w całej Gminie oraz województwie kujawsko-pomorskim.

Dla podniesienia i utrzymania jakości edukacji niezbędna jest realizacja przedsięwzięć nastawionych na realizację zajęć pozaszkolnych rozwijających zainteresowania i zdolności dzieci i młodzieży przede wszystkim w zakresie kompetencji kluczowych oraz nastawionych na rozwój kulturalny i sportowy.

Obszar rewitalizacji posiada odpowiednie zaplecze w zakresie funkcjonowania na jego terytorium organizacji pozarządowych, integrujących i aktywizujących społeczność całej gminy, w tym w szczególności obszaru rewitalizacji. Wśród tych organizacji należy wymienić:

- Towarzystwo Przyjaciół Aleksandrowa Kujawskiego, ul. Parkowa 3
- Klub Seniora „Złoty Wiek”, ul. Parkowa 3
- Miejski Szkolny Związek Sportowy, ul. Słowackiego 8



- Ognisko TKKF „Rywał”, ul. Lipowa 3a/8
- Stowarzyszenie „Aleksandrowska Kultura”, ul. Parkowa 3

Jedną z naglących potrzeb związanych z rozwojem Obszaru E jest zwiększenie możliwości rozwoju mieszkańców Gminy poprzez przeprowadzenie szeregu działań aktywizujących i animujących, zmierzających do zwiększenia zakresu oferty kulturalno-rekreacyjnych Gminy.

### 5.3. Sfera gospodarcza

Na przestrzeni lat 2006 – 2016 liczba przedsiębiorstw działających na terenie Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski spadła z 1372 do 1120. Większość z nich to mikro przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (94,1% w 2016 roku). Na terenie Miasta występują jedynie 2 przedsiębiorstwa duże, zatrudniające ponad 250 pracowników.

Według danych Urzędu Miejskiego na Obszarze Rewitalizacji działa obecnie 190 podmiotów gospodarczych osób fizycznych, co stanowi 28,2% ogółu firm prowadzonych przez osoby fizyczne w Mieście Aleksandrów Kujawski i 17,0% wszystkich przedsiębiorstw zarejestrowanych w całej Gminie.

Stopień przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2016 roku wyniósł 8,06 i tym samym był wyższy do średniej odnotowanej w Mieście (7,57).

### 5.4. Sfera środowiskowa

Na Obszarze E nie występują zagrożenia związane z przekroczeniem standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanu środowiska, co ma związek z brakiem przedsiębiorstw mogących w znaczący sposób wpływać na środowisko. Problemem dostrzeganym przez mieszkańców jest zanieczyszczenie powietrza (pochodzenia antropogenicznego, z indywidualnych palenisk oraz ruchu komunikacyjnego) oraz niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

Na Obszarze E objętym rewitalizacją nie występują pomniki przyrody, użytki ekologiczne ani obszary Natura 2000. Występujące na terenie objętym rewitalizacją płytkie zbiorniki wodne o charakterze stałym (stawy) nie mają znaczących funkcji biocenotycznych.

### 5.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Miasto Aleksandrów Kujawski, a więc również Obszar rewitalizacji, stanowi w strukturze osadniczej rolę ośrodka lokalnego, tzn. stanowi siedzibę władz miasta, gminy oraz powiatu, jest głównym ośrodkiem handlowym, kulturowym i oświatowym. Poprzez skupienie wielu jednostek organizacyjnych Miasto jest miejscem podstawowej obsługi mieszkańców.

Na siatkę ulic Obszaru E składają się drogi powiatowe i gminne. W granicach obszaru rewitalizacji znajduje się 12 ulic. Miasto Aleksandrów Kujawski znajduje się także blisko autostrady A1 z węzłem w Odolionie, co stanowi o bardzo dobrym skomunikowaniu Miasta z innymi regionami Polski.

Stan dróg w centrum Miasta jest niezadowolający – poszczególne ulice wymagają modernizacji zarówno nawierzchni, jak i infrastruktury towarzyszącej – chodników, ścieżek rowerowych.

Poziom wyposażenia w infrastrukturę sieciową, taką jak wodociąg, kanalizacja jest zadowolający. Miasto posiada centralną, zbiorczą oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w północno-wschodniej części miasta. Miasto posiada także system zbiorczej kanalizacji sanitarnej o długości 44,2 km. Brak jest dostępu do sieci gazowej.

Wśród podmiotów infrastruktury społecznej służących mieszkańcom należy wskazać:

- Urząd Miejski w Aleksandrowie Kujawskim,

- Starostwo Powiatowe w Aleksandrowie Kujawskim
- Urząd Gminy w Aleksandrowie Kujawskim,
- Szpital Powiatowy w Aleksandrowie Kujawskim,
- Miejskie Centrum Kultury.

W obszarze znajduje się ściśle centrum miasta – z zabytkowym budynkiem dworca głównego oraz Parkiem im. Jana Pawła II.

Analizując stan techniczny budynków użyteczności publicznej, z pewnością w sposób negatywny wyróżnia się budynek Miejskiego Centrum Kultury.

Budynek ten jest zlokalizowany przy ul. Parkowej 3 i składa się z kilku części. Jest też jedynie częściowo użytkowany. Część budynku, w którym znajduje się Miejskie Centrum Kultury jest wykończona i zaadoptowana do obecnych potrzeb ośrodka.

Pozostała część budynku po części nigdy nie została wykończona (brakuje tynków, stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji), a część była wcześniej użytkowana, ale zaprzestano użytkowania pomieszczeń budynku. W związku z brakiem ogrzewania tych pomieszczeń ściany budynku uległy zawilgoceniu, a wewnętrzne wykończenia typu okładziny ścienne, farby, podłogi czy stolarka okienna uległy degradacji i wymagają wymiany bądź odnowienia.

W środkowej części budynku mieści się sala kino-teatru. Przeznaczona była na ok. 310 osób. Sala posiada balkon oraz pomieszczenia zaplecza technicznego (toalety, garderoby i pomieszczenia techniczne). Sala jest pomieszczeniem bardzo zaniedbanym. W chwili obecnej zostały tam zerwane wszystkie warstwy wykończeniowe podłogi łącznie z fotelami widowni. Na posadzce widnieje tylko beton. Ściany pokryte są okładzinami i farbą, które uległy zawilgoceniu w skutek nieogrzewania pomieszczenia. Balkon został pozbawiony warstw posadzkowych oraz miejsc siedzących. Po wejściu na niego ukazuje się tylko konstrukcja nośna balkonu oraz barierka, która pozostała w stanie nienaruszonym od czasów użytkowania. Sala kino-teatru nie spełnia przepisów przeciwpożarowych, w związku z czym został wydany zakaz jej użytkowania do momentu dostosowania jej do obowiązujących przepisów.

Poniżej przedstawiono zdjęcia obrazujące obecny, wyżej opisany stan budynku.

**Zdjęcie 1. Fotografie obrazujące stan obecny budynku Miejskiego Centrum Kultury w Aleksandrowie Kujawskim**





**Źródło: Opracowanie własne**

Miejskie Centrum Kultury jest najważniejszą instytucją realizującą działania o charakterze kulturalno – społecznym w Aleksandrowie Kujawskim, a zły stan techniczny obiektu w znaczący sposób ogranicza możliwości świadczenia tych działań oraz zwiększenia ich skali.

Dlatego aby móc realizować działania społeczne, które stanowią będą odpowiedzią na zdiagnozowane problemy społeczne na Obszarze Rewitalizacji ~~oraz rozwijać działania społeczno – kulturalne skierowane do wszystkich mieszkańców miasta~~, konieczna jest realizacja inwestycji polegającej na remoncie i przebudowie sali widowiskowej Miejskiego Centrum Kultury wraz z zapleczem.

## 5.6. Przestrzeń zdegradowana

Na Obszarze E występuje przestrzeń zdegradowana, która wpisuje się w definicję przestrzeni zdegradowanej, wynikającą z „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 – 2020”.

Przestrzeń tę stanowi zabytkowa wieża ciśnień oraz część budynku dworca, który jest XIX-wiecznym zabytkiem i najcenniejszym obiektem zachowanej architektury dworcowej w Polsce. Przestrzeń zdegradowana zajmuje powierzchnię 0,26 ha, co stanowi 0,22% powierzchni całego Obszaru E.

Wieża ciśnień stanowi własność kolei i właściciel na chwilę obecną nie wyraża zainteresowania przekształceniem tej przestrzeni na cele aktywizacji społecznej bądź gospodarczej.

Własność dworca z kolei kilka lat temu przeszła na Gminę Miejską Aleksandrow Kujawski. Samorząd miasta powoli przywraca go dawnej świetności przy wsparciu funduszy m.in. z RPO, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, konserwatora zabytków.

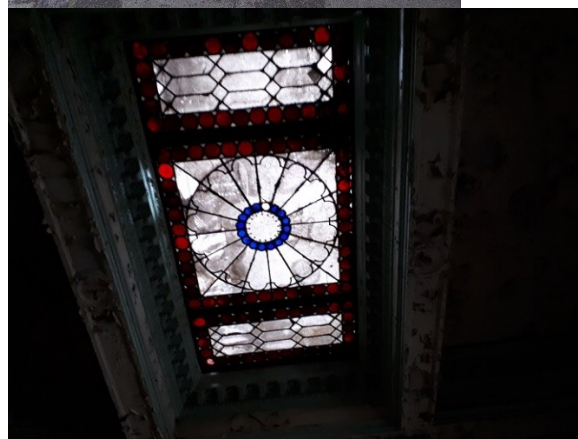
Miasto w poprzedniej perspektywie finansowej 2007 – 2013 zrealizowało duży projekt pn. „Rewitalizacja zabytkowego dworca kolejowego w Aleksandrowie Kujawskim – etap I”. W wyniku jego realizacji odrestaurowano część budynku. W związku z tym obecnie dworzec jest częściowo użytkowany. Zlokalizowana jest w nim Biblioteka Miejska oraz Punkt Informacji Turystycznej. W budynku znajduje się także sala wielofunkcyjna oraz niewielkie pomieszczenie, w którym odbywają się zajęcia Uniwersytetu III wieku. W obiekcie w nieodrestaurowanej części znajdują się kasy biletowe.



Pozostała część budynku dworcowego i jego otoczenie popada w ruinę. Ściany budynku wykazują znaczny stopień korozji oraz liczne pęknięcia nad sklepieniami okien. Uszkodzeniu uległa również część cokołowa budynku. Tynki w pomieszczeniach wymagają w znacznej części wymiany. W budynku występują różne rodzaje posadzek i podłóg, których stan techniczny jest zły a zachowane elementy nie pozwalają na ich wykorzystanie. Drzwi zewnętrzne zachowały się w bardzo złym stanie, który uniemożliwia ich renowację. Drzwi wewnętrzne zachowały się tylko w niektórych pomieszczeniach. Okna zewnętrzne były oknami skrzynkowymi podwójnymi, zachowały się w większości tylko skrzydła zewnętrzne. Ich stan jest zły i bardzo zły i nie nadają się do dalszej eksploatacji. Ze względu na stan techniczny i daleko posuniętą korozję nie nadają się również do remontu. Budynek nie posiada izolacji pionowej i poziomej ścian fundamentowych. Z tego względu występuje znaczne zawilgocenie dolnej partii ścian.

Stan ten obrazują poniższe fotografie.

**Zdjęcie 2. Fotografie obrazujące stan przestrzeni zdegradowanej w Gminie Miejskiej Aleksandrów Kujawski**





Źródło: Opracowanie własne

Gmina posiada obecnie projekt budowlany na odrestaurowanie dworca i nadanie mu nowych cech, jednakże koszt wykonania tej inwestycji (7 mln zł) znacząco przewyższa możliwości budżetu Gminy.

Dlatego w chwili obecnej planuje się nie kompleksową inwestycję, a remont części obiektu, polegający na remoncie stolarki okiennej i drzwiowej w obrębie pomieszczeń kas biletowych i poczekalni dla podróżujących.

### 5.7. Kluczowe wnioski

Kluczowe zjawiska	Kryzysowe	Potencjały
<b>Społeczne</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Starzejące się społeczeństwo</li> <li>Niski poziom bezpieczeństwa</li> <li>Wysoki poziom bezrobocia</li> <li>Duże natężenie korzystania z pomocy społecznej</li> <li>Niska aktywność mieszkańców</li> <li>Uboga oferta kulturalna i sportowo-rekreacyjna</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Aktywny sektor organizacji pozarządowych</li> </ul>
<b>Gospodarcze, środowiskowe i przestrzenno-funkcjonalne</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Występowanie przestrzeni zdegradowanych</li> <li>Zły stan budynku Miejskiego Centrum Kultury</li> <li>Zły stan dróg</li> <li>Brak sieci gazowej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dobrze rozwijający się sektor przedsiębiorstw</li> <li>Brak pilnych zagrożeń środowiskowych</li> <li>Dobry poziom wyposażenia w infrastrukturę sieciową</li> </ul>

Źródło: Opracowanie własne

## 6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Dla optymalnego przygotowania procesu rewitalizacji, pierwszym krokiem było przeprowadzenie pełnej diagnozy problemów z jakimi borykają się mieszkańcy i użytkownicy Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski. Na tej podstawie zdefiniowana została wizja zmiany (odnowy) obszaru wymagającego rewitalizacji, czyli Obszaru E. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego obejmuje okres do 2023 r. i odnosi się do wszystkich sfer, w których zdiagnozowano problemy.

### Problemy:

Na obszarze E stanowiącym obszar rewitalizacji zdiagnozowano następujące problemy:

- Starzejące się społeczeństwo
- Niski poziom bezpieczeństwa
- Występowanie przestrzeni zdegradowanej, która może zostać zaadaptowana na cele rozwoju społecznego.

### Sposób rozwiązania:

Aby rozwiązać zidentyfikowane problemy społeczne oraz problemy występujące w sferze przestrzenno – funkcjonalnej (istnienie przestrzeni zdegradowanych), zaproponowano szereg działań skierowanych do mieszkańców rewitalizowanych obszarów.

Działania te to:

- a) Aktywizacja społeczna mieszkańców w celu poprawy poziomu bezpieczeństwa oraz w celu aktywizacji seniorów – w odpowiedzi na te problemy społeczne zaproponowano działania projektowe, polegające przede wszystkim na przedstawieniu społeczności lokalnej oferty spędzania czasu wolnego, tak aby przeciwdziałać przestępczości oraz zaktywizować osoby starsze, które po przejściu na emeryturę niejednokrotnie czują się niepotrzebne i odrzucone społecznie. W ramach propozycji przedsięwzięć, które docelowo mają wpłynąć na poprawę poziomu bezpieczeństwa na rewitalizowanym obszarze znalazły się programy edukacyjne pod kątem poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym, zajęcia pod hasłem „Bądź bezpieczny na drodze”, zajęcia z udzielania pierwszej pomocy, **zajęcia z samoobrony, porady psychologa dla ofiar przemocy domowej**, zajęcia plastyczne, fotograficzne, taneczne, projekcje filmowe itp. skierowane do dzieci i młodzieży. Z kolei w celu aktywizacji seniorów proponuje się realizację przedsięwzięć takich jak **warsztaty fotograficzne, zajęcia plastyczne**, zajęcia rekreacyjno-rehabilitacyjne, warsztaty z dietetykiem przekazującym wiedzę o zdrowym stylu życia, zajęcia kulinarne, projekcje filmowe, **wycieczki itp. Ponadto w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy oraz w celu integracji i aktywizacji mieszkańców planuje się działania w postaci: organizacji imprez z wykorzystaniem sali widowiskowej MCK – Zaduszki muzyczne, przegląd klubów seniora, Kulturalne przesilenie, Aleksandrowskie spotkania z pasją, spotkania ze znanymi ludźmi, przywrócenie organizacji ogólnopolskich przeglądów gitarowych, spotkania teatralne itp.**
- b) Zaadaptowanie **zniszczonych obiektów publicznych oraz** przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej – na Obszarze E znajduje się przestrzeń zdegradowana, szczegółowo opisana w podrozdziale 5.6. niniejszego Programu rewitalizacji, **w postaci budynku zabytkowego dworca kolejowego. Ponadto na obszarze tym zlokalizowany jest budynek Miejskiego Centrum Kultury, którego**



aktualny stan techniczny (opisany w podrozdziale 5.5.) nie pozwala na prowadzenie szerokich działań, mających na celu aktywizację i integrację społeczną, w związku z czym obecnie na obszarze rewitalizacji nie ma infrastruktury, która jest niezbędna do przeprowadzenia zaplanowanych projektów społecznych – nie ma miejsca, gdzie można by realizować szeroką gamę zaproponowanych zajęć mających na celu poprawę poziomu bezpieczeństwa oraz aktywizację społeczną seniorów, w zakresie przedstawionym w propozycjach projektowych. Dlatego też **remont budynku Miejskiego Centrum Kultury** jest elementem determinującym realizację projektów społecznych. **Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej zostanie ograniczone do remontu polegającego na wymianie stolarki okiennej i drzwiowej w obrębie pomieszczeń kas biletowych oraz poczekalni dla podróżujących. Kompleksowy remont obiektu ze względu na ogromne koszty realizacji przedsięwzięcia, jest w perspektywie czasowej obowiązywania niniejszego LPR, nie do udźwignięcia dla budżetu Miasta.**

### Efekty:

W efekcie planowanych działań prognozuje się, że:

- a) Wzrośnie poziom bezpieczeństwa na rewitalizowanym obszarze – zaproponowana oferta zajęć w zamyśle ma doprowadzić m. in. do poznania przez dzieci prawidłowych zachowań na drodze, zarówno będąc pieszym, jak i rowerzystą oraz udzielania pierwszej pomocy, **uzyskania umiejętności samoobrony i pomocy psychologicznej przez ofiary przemocy domowej**, co w efekcie ma doprowadzić do poprawy poziomu bezpieczeństwa. Ponadto zaproponowanie mieszkańcom oferty spędzania czasu wolnego ma doprowadzić do zmniejszenia poziomu przestępczości na obszarze rewitalizacji,
- b) Nastąpi aktywizacja osób w wieku poprodukcyjnym – ciekawa oferta dla seniorów spowoduje ich aktywizację społeczną, będzie przeciwdziałała ich wykluczeniu, budziła poczucie przydatności w społeczeństwie i ważności oraz wypełni wolny czas,
- c) Na obszarze rewitalizacji **zostanie wyremontowany budynek Miejskiego Centrum Kultury**, dzięki czemu powstanie infrastruktura umożliwiająca zrealizowanie projektów społecznych. Wykonie tej infrastruktury jest niezbędne do przeprowadzania działań miękkich, a w efekcie do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze zdiagnozowanego stanu kryzysowego. ~~Ponadto wyremontowany budynek MCK-u stworzy możliwość rozbudowy oferty kulturalnej, dzięki czemu mieszkańcy miasta uzyskają dostęp do atrakcyjnych form aktywizacji i integracji społecznej.~~

## 7. Cele rewitalizacji i kierunki działań

### 7.1. Cele, kierunki działań i przedsięwzięcia

W odpowiedzi na problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy i konsultacji społecznych wyznaczono odpowiadające im cele rewitalizacji odnoszące się przede wszystkim do sfery społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Poniżej sformułowane cele są pochodną wizji określającej stan końcowy procesu rewitalizacji w roku 2023 i są ukierunkowane na osiągnięcie efektów procesów rewitalizacji w województwie kujawsko-pomorskim.

Każdy cel został opisany przy pomocy skwantyfikowanych wskaźników z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi. Do każdego z celów rewitalizacji przypisano konkretne kierunki działań. Stanowią one zestawienie najważniejszych grup działań pozwalających na osiągnięcie założonych celów.

**Tabela 9. Cel, kierunki działań i przedsięwzięcia**

CEL	KIERUNKI DZIAŁAŃ	PRZEDSIĘWZIĘCIA
Zwiększenie poziomu dostępności do oferty działań społecznych i kulturalnych	1. Aktywizacja społeczna mieszkańców obszarów zdegradowanych	1.1. Aktywizacja seniorów
		1.2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na rewitalizowanych obszarach
	2. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanych i zniszczonych obiektów publicznych na cele aktywizacji społecznej mieszkańców	2.1. Stworzenie infrastruktury aktywizacji społecznej

Źródło: Opracowanie własne.

### 7.2. Wskaźniki

Cel rewitalizacji został opisany skwantyfikowanymi wskaźnikami, z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi planowanymi do osiągnięcia w 2023 r.

**Tabela 10. Wskaźniki dla celów rewitalizacji**

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy 2016	Rok docelowy 2023
Cel: Przekształcenie przestrzeni zdegradowanych na cele aktywizacji społecznej		
OBSZAR E		
Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze	2,2%	0,18%



Nazwa wskaźnika	Rok bazowy 2016	Rok docelowy 2023
	0	150
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, u których wzrosła aktywność społeczna	0	150
Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru	0,22%	0,21%
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów	0	7 800
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	0	2
Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich	0	693,2 m <sup>2</sup>
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	0	0,06932 ha

**Źródło: Opracowanie własne**

## 8. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Dla zapewnienia osiągnięcia wyznaczonych celów oraz wyprowadzenia obszarów rewitalizowanych ze stanu kryzysowego, a także zrealizowania wytyczonych kierunków działań, niezbędne jest wskazanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się projekt lub grupa projektów i innych działań w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym, urbanistycznym, budowlanym, środowiskowym, konserwatorskim, edukacyjnym, naukowym, zdrowotnym lub kulturalnym, wynikających z programu rewitalizacji i logicznie powiązanych z treścią oraz celami programu.

W poniższej tabeli wskazano kluczowe dla procesu rewitalizacji przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne nastawione na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów.

**Tabela 11. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne**

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis projektu					
				Podmiot/ y realizujący/ cyle projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<b>Cel rewitalizacji: Zwiększenie poziomu dostępności do oferty działań społecznych i kulturalnych</b>									
<b>Kierunek działań: 1. Aktywizacja społeczna mieszkańców obszarów zdegradowanych</b>									
Obszar-E	1.1.- Aktywizacja seniorów 1.2.- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na rewitalizowanych obszarach	1.- Zatrudnienie animatora aktywności lokalnej i obywatelskiej – edycja I	S	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim	Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy społeczne tj. niski poziom bezpieczeństwa oraz starzejące się społeczeństwo i polega na zatrudnieniu animatora aktywności lokalnej i obywatelskiej w odnowionej infrastrukturze Dworca Kolejowego w Aleksandrowie Kujawskim. Zatrudniona osoba będzie osobą z grupy zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem, pochodząca z OR. Zatrudnienie nastąpi na umowę o pracę lub umowę cywilno-prawną. Animator zostanie wcześniej przeszkolony w kierunku animatora aktywności lokalnej i obywatelskiej. Animator będzie realizować zadania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej tj. będzie koordynatorem działań adresowanych do seniorów oraz przedsięwzięć skierowanych na poprawę poziomu bezpieczeństwa. Projekt będzie współfinansowany w	Dworzec Kolejowy w Aleksandrowie Kujawskim, ul. Wojska Polskiego 2	58 823,53	<b>Wskaźniki produktu:</b> –Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 1 osoba <b>Wskaźniki rezultatu:</b> –Liczba animatorów lub liderów lokalnych, która uzyskała wsparcie z EFS, świadcząca lub gotowa do świadczenia usługi po zakończeniu projektu – 1	Ewidencja uczestników projektu, dokumentacja projektowa

					ramach działania 11.1.-			osoba	
Obszar E	1.1. Aktywizacja seniorów	1. Aktywizacja społeczna osób starszych z Obszaru Rewitalizacji Miasta Aleksandrów Kujawski – edycja I	S	Miejskie Centrum Kultury w Aleksandrowie Kujawskim	<p>Projekt będzie stanowił odpowiedź na problem starzejącego się społeczeństwa. W ramach projektu planuje się stworzenie szerokiej, atrakcyjnej oferty skierowanej do seniorów. Projekt obejmie tylko osoby z OR.</p> <p>W ramach stworzonej oferty realizowane będą m. in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ kursy fotograficzne</li> <li>▪ zajęcia plastyczne</li> <li>▪ zajęcia rekreacyjno-rehabilitacyjne – realizacja zajęć mających na celu upowszechnianie aktywności fizycznej seniorów, poprawę ich stanu psychofizycznego, nabranie pewności siebie i zwiększenie dostępności informacji o działaniach na rzecz sportu rekreacji oraz zdrowego stylu życia</li> <li>▪ warsztaty z dietetykiem przekazującym wiedzę o zdrowym stylu życia</li> <li>▪ zajęcia kulinarne - podczas zajęć uczestnicy dowiedzą się, jak odżywianie wpływa na zdrowie, w jaki sposób zmniejszyć spożycie tłuszczu, cholesterolu, cukru i soli, jak unikać potraw ciężkostrawnych, zwiększyć spożycie warzyw i owoców, jak skomponować dietę dla osób starszych. W trakcie części praktycznej uczestnicy będą przygotowywać wybrane posiłki, wspólnie degustować i wymieniać doświadczenia kulinarne</li> <li>▪ wycieczki krajoznawcze połączone z prezentacją zdjęć odwiedzanych miejsc</li> <li>▪ projekcje filmowe wraz z uruchomieniem klubu dyskusyjnego</li> <li>▪ przegląd artystyczny twórczości</li> </ul>	Miejskie Centrum Kultury ul. Parkowa 3, Aleksandrów w Kujawski	50.000,00	<p><b>Wskaźniki produktu:</b> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby] – 150</p> <p><b>Wskaźniki rezultatu:</b> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 150</p>	Ewidencja uczestników projektu, dokumentacja projektowa

					seniorów „O zegar czasu” Projekt będzie realizowany ze środków własnych Gminy.				
Obszar E	1.2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na rewitalizowanych obszarach	2. Aktywizacja społeczna mieszkańców Obszaru Rewitalizacji Miasta Aleksandrów Kujawski w celu poprawy poziomu bezpieczeństwa <del>—edycja—</del>	S	Miejskie Centrum Kultury w Aleksandrowie Kujawskim	<p>Projekt jest odpowiedzią na problem niskiego poziomu bezpieczeństwa. Projekt skierowany zostanie przede wszystkim do dzieci i młodzieży, a jego głównym zamierzeniem będzie zorganizowanie im czasu wolnego, tak aby przeciwdziałać przestępczości. Ponadto w ramach projektu planuje się wsparcie dla rodzin/osób w rodzinach borykających się z problemem przemocy domowej. Projekt obejmie tylko osoby z OR.</p> <p>W ramach projektu planuje się działania skierowane wprost na poprawę poziomu bezpieczeństwa, takie jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ stworzenie programu edukacyjnego pod kątem poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym (nauka zasad poruszania się na drodze),</li> <li>▪ zajęcia pod hasłem „Bądź widoczny na drodze” z udziałem policjanta na temat bezpieczeństwa w dotarciu do szkoły – zachowanie bezpieczeństwa przy wsiadaniu do autobusu, zasady umiejętnego korzystania z gadżetów odbłaskowych itp.</li> <li>▪ udzielanie pierwszej pomocy, spotkania z ratownikami medycznymi,</li> <li>▪ zajęcia z samoobrony,</li> <li>▪ pomoc psychologiczna dla ofiar przemocy domowej.</li> </ul> <p>Ponadto w celu zorganizowania dzieciom i młodzieży czasu wolnego, tak aby przeciwdziałać przestępczości planuje się:</p>	Miejskie Centrum Kultury ul. Parkowa 3, Aleksandrów w Kujawski	35.000,00	<p><b>Wskaźniki produktu:</b> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby] – 50</p> <p><b>Wskaźniki rezultatu:</b> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 50</p>	Ewidencja uczestników projektu, dokumentacja projektowa

					<ul style="list-style-type: none"> <li>realizację programu zajęć popołudniowych pozaszkolnych, polegających na nauce poprzez zabawę np. zajęcia plastyczne, zajęcia rytmiczne i ruchowe, zajęcia językowe, warsztaty o tematyce dostosowanej do kultywowania lokalnej kultury i tradycji (m.in. przygotowywanie ozdób choinkowych, dekorowanie stołów wielkanocnych, plecenie wieńców dożynkowych itp.), w tym z aktywnym udziałem seniorów, którzy przekażą swoją wiedzę i doświadczenie oraz opowiedzą, jak dbano o tradycję w czasach ich młodości</li> <li>realizację zajęć artystycznych, takich jak: warsztaty ceramiczne, rękodzielnicze, fotograficzne, plastyczne, teatralne czy taneczne oraz projekcje filmowe</li> </ul> <p>Projekt będzie realizowany ze środków własnych Gminy.</p>				
Obszar E	1.1. Aktywizacja seniorów 1.2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na rewitalizowanych obszarach	3. Integracja społeczna i aktywizacja mieszkańców Aleksandrowa Kujawskiego	S	Miejskie Centrum Kultury w Aleksandrowie Kujawskim	<p>Projekt skierowany będzie do wszystkich mieszkańców miasta Aleksandrów Kujawski ze szczególnym uwzględnieniem seniorów oraz młodzieży, borykających się z problemami społecznymi w postaci starzejącego się społeczeństwa oraz niskiego poziomu bezpieczeństwa.</p> <p>W projekcie planuje się działania w postaci: organizacji imprez z wykorzystaniem sali widowiskowej MCK – Zadaszki muzyczne, przegląd klubów seniora, Kulturalne przesilenie, Aleksandrowskie spotkania z pasją, spotkania ze znanymi ludźmi, przywrócenie organizacji ogólnopolskich przeglądów gitarowych, spotkania</p>	Miejskie Centrum Kultury ul. Parkowa 3, Aleksandrów w Kujawski	50.000,00	<p><b>Wskaźniki produktu:</b> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby] – 300 (w tym z OR – 150)</p> <p><b>Wskaźniki rezultatu:</b> Liczba osób zagrożonych</p>	Ewidencja uczestników projektu, dokumentacja projektowa

					teatralne itp. Projekt będzie realizowany ze środków własnych Gminy.			ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 300 (w tym z OR – 150)	
Obszar E	1.1.- Aktywizacja seniorów 1.2.- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na rewitalizowanych obszarach	4.- Zatrudnienie animatora aktywności lokalnej i obywatelskiej – edycja II	S	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim	Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy społeczne tj. niski poziom bezpieczeństwa oraz starzejące się społeczeństwo i polega na zatrudnieniu animatora aktywności lokalnej i obywatelskiej w odnowionej infrastrukturze Dworca Kolejowego w Aleksandrowie Kujawskim. Zatrudniona osoba będzie osobą z grupy zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem, pochodzącą z OR. Zatrudnienie nastąpi na umowę o pracę lub umowę cywilno-prawną. Animator zostanie wcześniej przeszkolony w kierunku animatora aktywności lokalnej i obywatelskiej. Animator będzie realizować zadania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej tj. będzie koordynatorem działań adresowanych do seniorów oraz przedsięwzięć skierowanych na poprawę poziomu bezpieczeństwa. Projekt będzie współfinansowany w ramach działania 11.1.	Dworzec Kolejowy w Aleksandrowie Kujawskim, ul. Wojska Polskiego 2	58-823,53	<b>Wskaźniki produktu:</b> –Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 1 osoba <b>Wskaźniki rezultatu:</b> –Liczba animatorów lub liderów lokalnych, która uzyskała wsparcie z EFS, świadcząca lub gotowa do świadczenia usługi po zakończeniu projektu – 1 osoba	Ewidencja uczestników projektu, dokumentacja projektowa
Obszar E	1.1.- Aktywizacja seniorów	5.- Aktywizacja społeczna osób starszych z Obszaru Rewitalizacji Miasta	S	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim	Projekt będzie stanowił odpowiedź na problem starzejącego się społeczeństwa. W ramach projektu planuje się stworzenie szerokiej, atrakcyjnej oferty skierowanej do seniorów. Projekt skierowany zostanie do osób z OR.	Dworzec Kolejowy w Aleksandrowie Kujawskim, ul. Wojska	150.000,00	<b>Wskaźniki produktu:</b> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem	Ewidencja uczestników projektu, dokumentacja projektowa



		Aleksandrów Kujawski — edycja II	rowie Kujawski m	<p>W ramach stworzonej oferty realizowane będą m. in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ kursy komputerowe z zakresu obsługi Internetu, podstawowych programów biurowych, obsługi programów graficznych, jak i korzystania z mediów społecznościowych</li> <li>▪ kursy lingwistyczne — np. język angielski, niemiecki, hiszpański, których realizacja ma na celu podjęcie przez uczestników kolejnych wyzwań, zmotywowanie do działania, odrzucenie barier społecznych, pokonanie wewnętrznego oporu</li> <li>▪ zajęcia rekreacyjno-rehabilitacyjne — realizacja zajęć mających na celu upowszechnianie aktywności fizycznej seniorów, poprawę ich stanu psychofizycznego, nabranie pewności siebie i zwiększenie dostępności informacji o działaniach na rzecz sportu rekreacji oraz zdrowego stylu życia</li> <li>▪ warsztaty z dietetykiem przekazującym wiedzę o zdrowym stylu życia</li> <li>▪ zajęcia kulinarne — podczas zajęć uczestnicy dowiedzą się, jak odżywianie wpływa na zdrowie, w jaki sposób zmniejszyć spożycie tłuszczu, cholesterolu, cukru i soli, jak unikać potraw ciężkostrawnych, zwiększyć spożycie warzyw i owoców, jak skomponować dietę dla osób starszych. W trakcie części praktycznej uczestnicy będą przygotowywać wybrane posiłki, wspólnie degustować i wymieniać doświadczenia kulinarne</li> <li>▪ projekcje filmowe</li> </ul> <p>Projekt będzie współfinansowany w ramach działania 9.2.1.</p>	Polskiego 2		<p>społecznym objętych wsparciem w programie [osoby] 100</p> <p><b>Wskaźniki rezultatu:</b> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna 100</p> <p>-</p>	
--	--	----------------------------------	------------------	---	-------------	--	--	--

Obszar E	1.2.- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na rewitalizowanych obszarach	6.- Aktywizacja społeczna mieszkańców Obszaru Rewitalizacji Miasta Aleksandrów Kujawski w celu poprawy poziomu bezpieczeństwa - edycja II	S	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim	<p>Projekt jest odpowiedzią na problem niskiego poziomu bezpieczeństwa. Projekt skierowany zostanie przede wszystkim do dzieci i młodzieży, a jego głównym zamierzeniem będzie zorganizowanie im czasu wolnego, tak aby przeciwdziałać przestępczości. Projektem objęte zostaną osoby z OR.</p> <p>W ramach projektu planuje się działania skierowane wprost na poprawę poziomu bezpieczeństwa, takie jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ stworzenie programu edukacyjnego pod kątem poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym (nauka zasad poruszania się na drodze);</li> <li>▪ zajęcia pod hasłem „Bądź widoczny na drodze” z udziałem policjanta na temat bezpieczeństwa w dotarciu do szkoły - zachowanie bezpieczeństwa przy wsiadaniu do autobusu, zasady umiejętnego korzystania z gadżetów odblaskowych itp.</li> <li>▪ udzielanie pierwszej pomocy, spotkania z ratownikami medycznymi.</li> </ul> <p>Ponadto w celu zorganizowania dzieciom i młodzieży czasu wolnego, tak aby przeciwdziałać przestępczości planuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ realizację programu zajęć popołudniowych pozaszkolnych, polegających na nauce poprzez zabawę np. zajęcia plastyczne, zajęcia rytmiczne i ruchowe, zajęcia językowe, warsztaty o tematyce dostosowanej do kultywowania lokalnej kultury i tradycji (m.in. przygotowywanie ozdób choinkowych, dekorowanie stołów wielkanocnych, plecenie wieńców</li> </ul>	Dworzec Kolejowy w Aleksandrowie Kujawskim, ul. Wojska Polskiego 2	58-823,53	<p><b>Wskaźniki produktu:</b> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby] - 50</p> <p><b>Wskaźniki rezultatu:</b> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 50</p>	Ewidencja uczestników projektu, dokumentacja projektowa
----------	--	---	---	---	---	--	-----------	--	---

					<p>dożynkowych itp.), w tym z aktywnym udziałem seniorów, którzy przekażą swoją wiedzę i doświadczenie oraz opowiedzą, jak dbano o tradycję w czasach ich młodości</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>realizację zajęć artystycznych, takich jak: warsztaty ceramiczne, rękodzielnicze, fotograficzne, plastyczne, teatralne czy taneczne oraz projekcje filmowe.</li> </ul> <p>Projekt będzie współfinansowany w ramach działania 11.1.</p>				
<b>Kierunek działań: 2. Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanych i zniszczonych obiektów publicznych na cele aktywizacji społecznej mieszkańców</b>									
Obszar E	2.1. Stworzenie infrastruktury aktywizacji społecznej	4. Remont i przebudowa sali widowiskowej Miejskiego Centrum Kultury wraz z zapleczem	P F/ T	Miejskie Centrum Kultury	<p>W ramach realizacji projektu planuje się remont sali widowiskowej oraz pięciu pomieszczeń stanowiących jej zaplecze. We wszystkich wyremontowanych pomieszczeniach odbywać się będą działania społeczne.</p> <p>W ramach prac remontowych planuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Roboty rozbiórkowe wewnętrzne i zewnętrzne,</li> <li>Roboty odtworzeniowe zewnętrzne i wewnętrzne,</li> <li>Roboty dekarские i elewacyjne,</li> <li>Roboty wykończeniowe wewnętrzne,</li> <li>Wykonanie instalacji elektrycznych itp.</li> </ul>	Miejskie Centrum Kultury ul. Parkowa 3, Aleksandró w Kujawski	3 600 000,00	<p><b>Wskaźnik produktu:</b></p> <p>Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – 610 m<sup>2</sup></p> <p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.</p> <p>Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,061 ha</p> <p><b>Wskaźnik</b></p>	Protokół odbioru, decyzja o pozwoleniu na użytkowanie, ewidencja osób korzystających z oferty

								<p><b>rezultatu:</b> Liczba osób korzystających z wybudowanych/ wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich - 500 osób (w tym 350 z OR) Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów - 500 osób (w tym 350 z OR)</p>	
Obszar E	2.1. Stworzenie infrastruktury aktywizacji społecznej	5. Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w obrębie pomieszczeń kas biletowych i poczekalni zabytkowego budynku dworca kolejowego w Aleksandrowie Kujawskim	P F/ T	Gmina Miejska Aleksandrow Kujawski	W ramach realizacji projektu planuje się remont polegający na wymianie stolarki okiennej i drzwiowej w obrębie pomieszczeń kas biletowych i poczekalni dla podróżujących na dworcu kolejowym w Aleksandrowie Kujawskim. Projekt zostanie zrealizowany ze środków własnych Gminy.	Dworzec Kolejowy w Aleksandrowie Kujawskim, ul. Wojska Polskiego 2	90 000,00	<p><b>Wskaźnik produktu:</b> Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – 83,2 m<sup>2</sup> Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Powierzchnia</p>	Protokół odbioru, decyzja o pozwoleniu na użytkowanie



## 9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Podczas programowania procesu rewitalizacji nadrzędną zasadą jaką kierowano się przy wyborze projektów rewitalizacyjnych było zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach, przede wszystkim przestrzennym, problemowym, proceduralno - instytucjonalnym oraz komplementarnością źródeł finansowania.

### 9.1. Koncepcja projektów zintegrowanych

Zastosowano również tzw. formułę projektów zintegrowanych, która polega na tym, że w przypadku realizacji projektów infrastrukturalnych są one jedynie niezbędną bazą umożliwiającą realizację projektów **społecznych**, ukierunkowanych na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji (Obszar E). Przy czym **projekty infrastrukturalne pełnią jedynie funkcję uzupełniającą** dla projektów społecznych, a ich realizacja jest niezbędna dla prowadzenia działań społecznych.

Poniższa tabela przedstawia koncepcję zintegrowania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

**Tabela 12. Koncepcja zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**

Obszar E	
Projekt wiodący	Projekt uzupełniający
<p>1. Aktywizacja społeczna osób starszych z Obszaru Rewitalizacji Miasta Aleksandrów Kujawski</p> <p>2. Aktywizacja społeczna mieszkańców Obszaru Rewitalizacji Miasta Aleksandrów Kujawski w celu poprawy poziomu bezpieczeństwa</p> <p>3. Integracja społeczna i aktywizacja mieszkańców Aleksandrowa Kujawskiego</p>	<p>4. Remont i przebudowa sali widowiskowej Miejskiego Centrum Kultury wraz z zapleczem</p>
Uzasadnienie zintegrowania	
<p>Na Obszarze E w wyniku przeprowadzonej diagnozy zostały zidentyfikowane następujące problemy społeczne:</p> <p>a) starzejące się społeczeństwo – udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na tym obszarze wyniósł 16,3 %, przy średniej dla Gminy wynoszącej 12,0 %,</p> <p>b) niski poziom bezpieczeństwa – stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na tym obszarze wyniósł 2,2 %, przy średniej dla Gminy wynoszącej 0,7 %.</p> <p>Ponadto zdiagnozowano występowanie przestrzeni zdegradowanej, która może zostać zaadaptowana na cele aktywizacji społecznej. Powierzchnia tej przestrzeni wynosi 0,26 ha, co stanowi 0,22 % powierzchni Obszaru E.</p> <p>Aby przeciwdziałać zdiagnozowanym problemom będącym przyczyną stanu kryzysowego na Obszarze E zaplanowano działania mające na celu aktywizację społeczną wśród mieszkańców Obszaru. Działania te będą realizowane w ramach projektów wiodących, którymi są:</p> <p>1. Aktywizacja społeczna osób starszych z Obszaru Rewitalizacji Miasta Aleksandrów Kujawski</p> <p>2. Aktywizacja społeczna mieszkańców Obszaru Rewitalizacji Miasta Aleksandrów Kujawski w celu poprawy poziomu bezpieczeństwa</p>	

### 3. Integracja społeczna i aktywizacja mieszkańców Aleksandrowa Kujawskiego

Realizacja wszystkich projektów będzie miała na celu poprawę poziomu bezpieczeństwa na Obszarze Rewitalizacji Miasta Aleksandrów Kujawski oraz aktywizację seniorów.

W ramach projektu skierowanego na poprawę poziomu bezpieczeństwa (projekt nr 2), planuje się takie działania jak:

- stworzenie programu edukacyjnego pod kątem poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym (nauka zasad poruszania się na drodze),
- zajęcia pod hasłem „Bądź widoczny na drodze” z udziałem policjanta na temat bezpieczeństwa w dotarciu do szkoły – zachowanie bezpieczeństwa przy wsiadaniu do autobusu, zasady umiętelnego korzystania z gadżetów odbłaskowych itp.
- udzielanie pierwszej pomocy, spotkania z ratownikami medycznymi,
- zajęcia z samoobrony,
- pomoc psychologiczna dla ofiar przemocy domowej ,
- realizacja programu zajęć popołudniowych pozaszkolnych, polegających na nauce poprzez zabawę np. zajęcia plastyczne, zajęcia rytmiczne i ruchowe, zajęcia językowe, warsztaty o tematyce dostosowanej do kulturowania lokalnej kultury i tradycji (m.in. przygotowywanie ozdób choinkowych, dekorowanie stołów wielkanocnych, plectenie wieńców dożynkowych itp.), w tym z aktywnym udziałem seniorów, którzy przełożą swoją wiedzę i doświadczenie oraz opowiedzą, jak dbano o tradycję w czasach ich młodości
- realizacja zajęć artystycznych, takich jak: warsztaty ceramiczne, rękodzielnicze, fotograficzne, plastyczne, teatralne czy taneczne oraz projekcje filmowe.

W ramach oferty skierowanej do seniorów (projekt nr 1) realizowane będą m. in.:

- kursy fotograficzne
- zajęcia plastyczne
- zajęcia rekreacyjno-rehabilitacyjne – realizacja zajęć mających na celu upowszechnianie aktywności fizycznej seniorów, poprawę ich stanu psychofizycznego, nabranie pewności siebie i zwiększenie dostępności informacji o działaniach na rzecz sportu rekreacji oraz zdrowego stylu życia
- warsztaty z dietetykiem przekazującym wiedzę o zdrowym stylu życia
- zajęcia kulinarne - podczas zajęć uczestnicy dowiedzą się, jak odżywianie wpływa na zdrowie, w jaki sposób zmniejszyć spożycie tłuszczu, cholesterolu, cukru i soli, jak unikać potraw ciężkostrawnych, zwiększyć spożycie warzyw i owoców, jak skomponować dietę dla osób starszych. W trakcie części praktycznej uczestnicy będą przygotowywać wybrane posiłki, wspólnie degustować i wymieniać doświadczenia kulinarne
- wycieczki krajoznawcze połączone z prezentacją zdjęć odwiedzanych miejsc
- projekcje filmowe wraz z uruchomieniem klubu dyskusyjnego
- przegląd artystyczny twórczości seniorów „O zegar czasu”

Ponadto planuje się realizację projektu (projekt nr 3) skierowanego do wszystkich mieszkańców miasta Aleksandrów Kujawski ze szczególnym uwzględnieniem seniorów oraz młodzieży, borykających się z problemami społecznymi w postaci starzejącego się społeczeństwa oraz niskiego poziomu bezpieczeństwa.

W projekcie planuje się działania w postaci: organizacji imprez z wykorzystaniem sali widowiskowej MCK – Zaduszki muzyczne, przegląd klubów seniora, Kulturalne przesilenie, Aleksandrowskie spotkania z pasją, spotkania ze znanymi ludźmi, przywrócenie organizacji ogólnopolskich przeglądów gitarowych, spotkania teatralne itp.

Działania zaplanowane w projekcie stanowią spójną koncepcję działań na rzecz wyprowadzenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym ze zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej.

Jednakże aby móc realizować wszystkie powyższe działania, niezbędna jest inwestycja związana ze stworzeniem infrastruktury, umożliwiającej realizację powyższych działań.

Dlatego aby móc realizować projekty społeczne, konieczna jest realizacja projektu „Remont i przebudowa sali widowiskowej Miejskiego Centrum Kultury wraz z zapleczem” (projekt nr 4).

W zakres projektu wchodzi remont sali widowiskowej oraz pomieszczeń stanowiących jej zaplecze. We wszystkich wyremontowanych pomieszczeniach odbywać się będą działania społeczne.

W ramach prac remontowych planuje się:

- Roboty rozbiórkowe wewnętrzne i zewnętrzne,
- Roboty odtworzeniowe zewnętrzne i wewnętrzne,
- Roboty dekarские i elewacyjne,
- Roboty wykończeniowe wewnętrzne,
- Wykonanie instalacji elektrycznych itp.

Realizacja projektu infrastrukturalnego jest inwestycją niezbędną do wykonania planowanych działań społecznych.

Jedynie przeprowadzenie wszystkich projektów w formule zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwoli osiągnąć planowane efekty w postaci zwiększenia aktywności społecznej seniorów oraz zmniejszenia liczby interwencji służb z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego.

Działania te mają na celu także wyprowadzenie Obszaru E ze stanu kryzysowego i osiągnięcie celu w postaci zwiększenia poziomu dostępności do oferty działań społecznych i kulturalnych.



**Źródło: Opracowanie własne**

## 9.2. Komplementarność przestrzenna

Projekty rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji (Obszar E), natomiast zasięg ich oddziaływania będzie dużo większy niż wyznaczony obszar rewitalizacji, gdyż z efektów rewitalizacji przestrzennej (ze zmodernizowanej infrastruktury) będą korzystać nie tylko mieszkańcy danego obszaru, ale również mieszkańcy innych części Miasta, podróżni i turyści. Dzięki tak dużemu promieniowaniu zaplanowanych projektów zapewnione zostanie, że program rewitalizacji będzie efektywnie oddziaływał na całą gminę. Projekty te będą mieć pozytywny wpływ na obszar i mieszkańców gminy, przyczynią się do zwiększenia integracji i aktywizacji społeczności lokalnej.

Nie zidentyfikowano przedsięwzięć/projektów poza Obszarem Rewitalizacji, które pozytywnie oddziaływałyby na ten obszar w sferze zdiagnozowanych problemów.

Prowadzone działania nie spowodują przenoszenia problemów z obszarów rewitalizacji na inne obszary. Nie będą również prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

## 9.3. Komplementarność problemowa

Zaplanowane projekty rewitalizacyjne dopełniają się tematycznie, a program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji w niezbędnych aspektach (tj. społecznym i przestrzenno-funkcjonalnym). Tym samym prowadzona rewitalizacja ma charakter kompleksowy, a nie fragmentaryczny, a realizowane projekty doprowadzą wskazany obszar do pożądanego stanu, o którym mowa w rozdziałach 6. *Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji* i 7. *Cele rewitalizacji i kierunki działań*.

Realizacja projektów rewitalizacyjnych, w tym głównie infrastrukturalnych, wiąże się ze znacznymi nakładami finansowymi, generowanymi głównie przez zły stan techniczny obiektów, ale też stały wzrost cen usług i materiałów budowlanych. Inwestycje pozwolą jednak szeroko oddziaływać przede wszystkim na ludność OR, głównie grupy docelowe projektów miękkich, ale również osoby spoza OR gwarantując pełniejsze jej wykorzystanie, także w ramach przyszłych inicjatyw prowadzonych przez miasto.

W ramach realizacji projektu „Remont i przebudowa sali widowiskowej Miejskiego Centrum Kultury wraz z zapleczem” będzie miał miejsce remont sali widowiskowej i sal stanowiących jej zaplecze. Wszystkie te pomieszczenia będą wykorzystywane do realizacji zaplanowanych projektów społecznych. Projekty, których celem jest poprawa bezpieczeństwa (nauka zasad poruszania się po drodze, zajęcia pod hasłem „Bądź widoczny na drodze”, czy pokazy udzielania pierwszej pomocy) będą połączone z prezentacjami multimedialnymi oraz krótkimi filmikami instruktażowymi, dlatego będą odbywały się w sali widowiskowej. W sali tej odbędą się także projekcje filmowe realizowane w ramach działalności klubu dyskusyjnego oraz przegląd artystyczny twórczości seniorów „O zegar czasu”, a także zaduszki muzyczne, przegląd klubów seniora, Kulturalne przesilenie, Aleksandrowskie spotkania z pasją, spotkania ze znanymi ludźmi, przeglądy gitarowe i spotkania teatralne Mniejsze sale (5 sal) stanowiące zaplecze sali widowiskowej będą pomieszczeniami, w których odbywały się będą wszystkie zajęcia artystyczne, rehabilitacyjno – rekreacyjne, kulinarne, zajęcia pozaszkolne, zajęcia samoobrony czy warsztaty dietetyczne. Małe kameralne pomieszczenia będą ponadto idealne do prowadzenia poradnictwa psychologicznego. Ze względu na szeroką ofertę zajęć i zróżnicowaną grupę odbiorców, konieczne jest zapewnienie kilku pomieszczeń, aby móc prowadzić planowane działania równolegle.

Jak więc widać realizacja projektu infrastrukturalnego jest niezbędna do prawidłowego przeprowadzenia projektów społecznych, a w efekcie podjęcia próby rozwiązania sytuacji problemowych i wyprowadzenia Obszaru Rewitalizacji ze stanu

kryzysowego. Tak więc komplementarność problemowa jak najbardziej zachodzi w odniesieniu do zaplanowanych działań projektowych.

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych polach, pod uwagę brane będą zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić lepszą koordynację tematyczną i organizacyjną działań administracji.

Należy wskazać również, że program rewitalizacji wykazuje zgodność z dokumentami strategicznymi m. in. na poziomie regionalnym i lokalnym, tak więc już na poziomie programowania rewitalizacji została zapewniona komplementarność problemowa.

#### **9.4. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna**

System zarządzania realizacją programu rewitalizacji został zaprojektowany w taki sposób, aby zapewnić optymalne współdziałanie różnych instytucji na jego rzecz oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. System ten został oparty na systemie działania i zarządzania Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski w związku z czym zapewniona jest komplementarność proceduralna i instytucjonalna.

#### **9.5. Komplementarność źródeł finansowania**

Projekty rewitalizacyjne zawarte w niniejszym programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) ~~Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS)~~ oraz środki własne gminy.

Na etapie tworzenia programu rewitalizacji ani osoby prywatne, ani przedsiębiorcy nie byli zainteresowani włączeniem się w proces rewitalizacji, dlatego w programie brak prywatnych źródeł finansowania i łączenia ich ze środkami publicznymi. Jednak ze względu na długi okres realizacji programu (do 2023 r.) nie wyklucza się nawiązania takiej współpracy w przyszłości i realizacji projektów finansowanych ze środków publicznych i prywatnych.

#### **9.6. Komplementarność międzyokresowa**

W latach 2007-2013 przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej również podejmowano działania rewitalizacyjne w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Aleksandrowa Kujawskiego na lata 2007 - 2015”.

W dokumencie tym wyznaczono jako obszar wsparcia następujące ulice miasta Aleksandrów Kujawski: Boczna, Dworcowa, Hoża, Kościelna, Lipowa, Narutowicza, Osiedlowa, Parkowa, Pogodna, Słowackiego, Spółdzielcza, Szkolna, Wojska Polskiego.

W okresie 2007 – 2015 w ramach wyznaczonych obszarów wsparcia zrealizowano następujące zadania współfinansowane ze środków RPO WK-P 2007-2013:

- Rewitalizacja zabytkowego dworca kolejowego w Aleksandrowie Kujawskim – etap I
- Rewitalizacja części wspólnych budynków mieszkalnych wspólnot mieszkaniowych w Aleksandrowie Kujawskim.

W ramach obecnego programu rewitalizacji planowana jest dalsza renowacja zabytkowego dworca, idąca w parze ze wzmocnieniem kapitału społecznego, co znaczy, że planowane w ramach perspektywy 2014-2020 przedsięwzięcia rewitalizacyjne są wyrazem kontynuacji działań z lat 2007-2013.

## 10. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji

### 10.1 Interesariusze rewitalizacji

**Partycypacja społeczna** jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji i stanowi fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Partycypacja powinna być ukierunkowana na możliwie dojrzałe formy uczestnictwa społeczności w podejmowaniu decyzji, które jej dotyczą.

#### **Schemat 4. Stopień zaangażowania interesariuszy**

*Źródło: Opracowanie własne*

Celem rewitalizacji jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez prowadzone w sposób kompleksowy, zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, które są skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Podmioty zaliczane do **interesariuszy rewitalizacji**, to nie tylko mieszkańcy danego obszaru, ale również szereg innych podmiotów i osób, które w jakiś sposób związane są z tym obszarem i na których rewitalizacja będzie miała wpływ.

#### **Schemat 5. Interesariusze rewitalizacji**

*Źródło: Opracowanie własne*

Aktywne uczestnictwo interesariuszy w procesie rewitalizacji zapewniają konsultacje społeczne. **Partycypacja społeczna** obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, poprzez udział w konsultacjach społecznych **na etapie programowania oraz wdrażania i monitorowania**.

Program Rewitalizacji Gminy Aleksandrów Kujawski został pierwotnie opracowany jako Gminny Program Rewitalizacji na podstawie Ustawy o rewitalizacji. Tak więc konsultacje społeczne toczyły się początkowo zgodnie z procedurami wynikającymi z tej ustawy. W maju 2018 r. Gminny Program Rewitalizacji został zaktualizowany i zmieniony na Lokalny Program Rewitalizacji, a tym samym została znacząco uproszczona i skrócona procedura konsultowania i zmieniania dokumentu.

### 10.2. Konsultacje społeczne w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Konsultacje społeczne zostały poprzedzone obwieszczeniem Burmistrza Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski w sprawie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, opublikowanym w Biuletynie Informacji Publicznej. Informacja o konsultacjach została zamieszczona również na stronie internetowej Gminy, a także na tablicach ogłoszeń. Konsultacje trwały ponad 30 dni kalendarzowych, od 9 lutego 2017 r. do 13 marca 2017 r. W tym czasie odbyło się spotkanie z mieszkańcami, zbierane były uwagi do konsultowanych materiałów oraz ankiety.



MINISTERSTWO  
ROZWOJU



WOJEWÓDZTWO  
KUJAWSKO-POMORSKIE

Unia Europejska  
Fundusz Spójności



**Tabela 13. Formy konsultacji społecznych na etapie diagnozowania**

Formy konsultacji społecznych	Opis
Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej	<p>Konsultacje społeczne projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, podczas których interesariusze mieli możliwość wyrażenia opinii na temat projektu za pomocą formularza konsultacji społecznych (wzór formularza przedstawia załącznik nr 1). Formularz uwag był dostępny na stronie <a href="http://www.aleksandrowkujawski.pl">www.aleksandrowkujawski.pl</a>, <a href="http://www.aleksandrowkujawski.pl">www.aleksandrowkujawski.pl</a> oraz w siedzibie Urzędu Miasta. Wypełniony formularz konsultacji można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną, faxem lub dostarczyć do Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Kujawskim.</p>
Spotkania	<p>Dnia 15 marca 2017 roku w Aleksandrowie Kujawskim odbyło się spotkanie konsultacyjne. Jako narzędzie pomocnicze wykorzystano prezentację graficzną. Plan spotkania wyglądał następująco:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• powitanie uczestników spotkania,</li> <li>• wyłożenie podstawowych informacji na temat Programu Rewitalizacji,</li> <li>• etapy prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji,</li> <li>• podstawowe pojęcia związane z rewitalizacją,</li> <li>• zasięg obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na mapie,</li> <li>• diagnoza obszaru rewitalizacji,</li> <li>• dyskusja na temat kondycji społeczno-gospodarczej danego obszaru, wizji jego rozwoju, celów rozwojowych i przedsięwzięć,</li> <li>• przypomnienie o toczących się konsultacjach.</li> </ul>
Deбаты	<p>Po odbytym spotkaniu przystąpiono do debaty. Uczestnicy starali się odpowiedzieć na następujące pytania:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Jakie są mocne i słabe strony zamieszkiwania w mieście?</li> <li>• Jak zmiany powinny nastąpić w charakterystyce obszaru w przyszłości?</li> <li>• Jaka jest wizja rozwoju obszarów rewitalizacji?</li> <li>• Jakie cele rozwojowe należy założyć?</li> <li>• Jakie działania należy podjąć, aby osiągnąć cele i zrealizować nakreśloną wizję?</li> </ul>
Ankiety	<p>Równocześnie z 30-dniowymi konsultacjami społecznymi projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, przeprowadzono ankietę diagnostyczną. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat aktualnych problemów w różnych sferach życia, czynników i zjawisk kryzysowych występujących na obszarach zdegradowanych Gminy oraz potrzeb i oczekiwanych działań w zakresie rewitalizacji.</p> <p>Ankietowanie zostało przeprowadzone podczas spotkania konsultacyjnego oraz była dostępna na stronach <a href="http://www.aleksandrowkujawski.pl">www.aleksandrowkujawski.pl</a>, <a href="http://www.aleksandrowkujawski.pl">www.aleksandrowkujawski.pl</a> oraz w siedzibie Urzędu Miasta. Wypełnioną ankietę można było przekazać e-mailem, za pomocą formularza internetowego, przesłać pocztą tradycyjną lub dostarczyć do Urzędu.</p> <p>W badaniu ankietowym wzięło udział łącznie 34 osoby z terenu Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski. Z badania został sporządzony raport upubliczniony na stronie internetowej Urzędu. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 2. Wyniki przeprowadzonej ankiety przedstawia załącznik nr 3.</p>

**Źródło: Opracowanie własne**

### Zdjęcie 3. Zaproszenie na konsultacje uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

#### Konsultacje społeczne dot. wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski

2017-02-01

Zapraszamy do konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Szanowni Państwo,

Zapraszamy do konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Rewitalizacja to proces obejmujący swoim zasięgiem szeroki wachlarz przemian społecznych, przestrzennych i ekonomicznych na obszarze, znajdującym się w kryzysie. Jej celem jest przywrócenie do życia zdegradowanej części miasta i obszaru wiejskiego oraz uzupełnienie jej o nowe funkcje. Remonty budynków, tworzeniem nowych podmiotów polityki społecznej czy tworzenie dróg rowerowych to tylko niewielka część działań składających się na rewitalizację. Poprawa gospodarki przestrzennej musi iść w parze z polepszeniem warunków życia, co zapewniają szerokie działania społeczne, kulturalne, edukacyjne czy ekonomiczne podejmowane w tym procesie. Konsultacje mają na celu zebranie od interesariuszy rewitalizacji uwag, opinii i propozycji odnośnie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Aleksandrów Kujawski. Konsultacje potrwać 30 dni, od 9 lutego 2017 do 13 marca 2017 r. w formie: uwag w postaci papierowej lub elektronicznej składanych poprzez formularz konsultacji, ankiet, spotkań konsultacyjnych.

#### Kto może uczestniczyć w procesie rewitalizacji?

W proces rewitalizacji prowadzony przez Gminę, na podstawie ustawy, włączeni są interesariusze: mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego i inni mieszkańcy gminy; oraz podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą lub społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne.

#### Wypełniony formularz konsultacji można przekazywać:

bezpośrednio do Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Kujawskim (sekretariat), drogą elektroniczną na adres mailowy: [rewitalizacja@faberconsulting.com](mailto:rewitalizacja@faberconsulting.com) drogą korespondencyjną na adres: Urząd Miejskiego w Aleksandrowie Kujawskim, ul. Słowackiego 8, 87-700 Aleksandrów Kujawski

#### Terminy i miejsca spotkań konsultacyjnych:

Aleksandrów Kujawski 15 lutego 2017 r., godz. 12:00, sala 121, Urząd Miejski w Aleksandrowie Kujawski, ul. Słowackiego 8.

MIĘSTO

- > Informacje stałe
- > Organizacje pozarządowe
- > Patronat Burmistrza Miasta
- > Podatki i opłaty
- > Przetargi
- > Utrzymanie porządku i czystości w mieście
- > Karta Dużej Rodziny
- > Projekty dofinansowane ze środków zewnętrznych
- > **Konsultacje społeczne dot. wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski**
- > Polityka prywatności

marzec 2017

PN	WT	ŚR	CZW	PT	SO	ND
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

DODAJ WYDARZENIE +

Źródło: [www.bip.aleksandrowkujawski.pl](http://www.bip.aleksandrowkujawski.pl)

### 10.3. Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji

Kolejne konsultacje społeczne dotyczyły projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski na lata 2016-2024 oraz sposobu wybierania składu Komitetu Rewitalizacji i sposobu jego działania. Przebieg konsultacji:

- Obwieszczeniem z dnia 30 października 2017 Burmistrz Aleksandrowa Kujawskiego zawiadomił o rozpoczęciu konsultacji projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski na lata 2016-2024 oraz projektu uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, które trwały od 7 listopada do 30 listopada 2017 r.

W tym czasie zbierane były uwagi do konsultowanych dokumentów w formie papierowej, elektronicznej i ustnej oraz odbyły się spotkania z mieszkańcami na obszarach wskazanych do rewitalizacji.



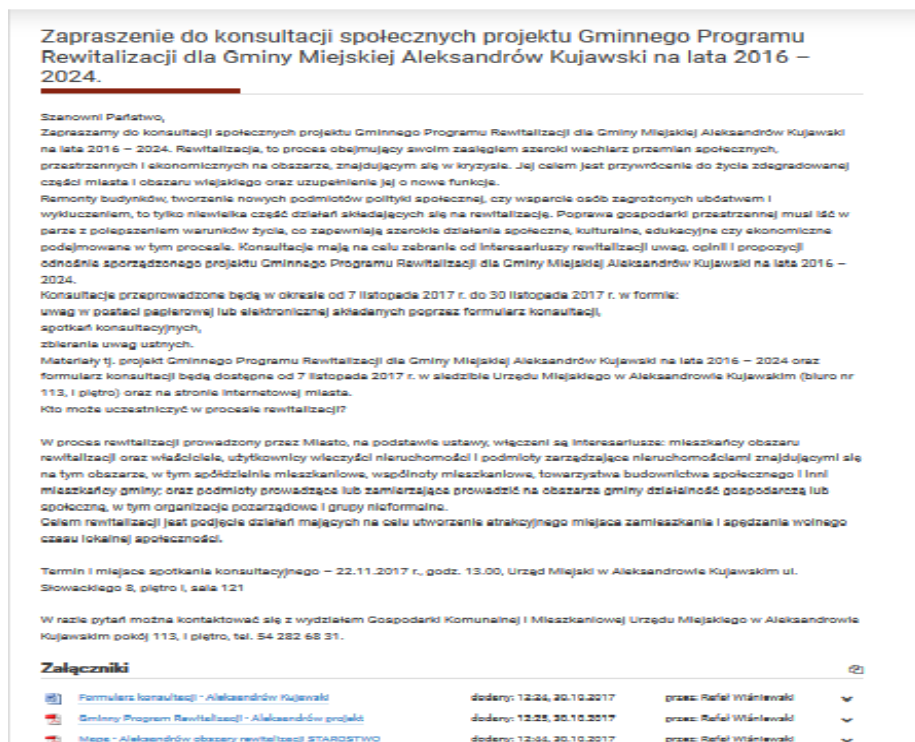
**Tabela 14. Wykorzystane formy konsultacji społecznych na etapie programowania**

Formy konsultacji społecznych	Opis
Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej	W trakcie 24 dniowych konsultacji, zainteresowani mieli możliwość wnoszenia uwag do prezentowanych dokumentów za pomocą formularza konsultacji społecznych (wzór formularza przedstawia załącznik nr 1).
Spotkania	Dnia 22 listopada 2017 roku w Aleksandrowie Kujawskim odbyły się spotkania konsultacyjne. Jako narzędzie pomocnicze wykorzystano prezentację graficzną. Plan spotkania wyglądał następująco: <ul style="list-style-type: none"> <li>• powitanie uczestników spotkania,</li> <li>• wyłożenie podstawowych informacji na temat Programu Rewitalizacji,</li> <li>• etapy prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji,</li> <li>• przypomnienie podstawowych pojęć związanych z rewitalizacją,</li> <li>• omówienie wizji obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji,</li> <li>• cele i kierunki działań rewitalizacyjnych,</li> <li>• szczegółowe omówienie poszczególnych projektów rewitalizacyjnych zawartych w programie,</li> <li>• przypomnienie o toczących się konsultacjach.</li> </ul>
Uwagi ustne	Inną formą prowadzonych konsultacji było zbieranie uwag ustnych. Wszyscy zainteresowani mieli możliwość osobistego lub telefonicznego kontaktu z wyznaczonym pracownikiem Urzędu Miejskiego, który odpowiadał na uwagi i pytania w zakresie konsultowanych dokumentów ich treści.

Źródło: Opracowanie własne

Z przeprowadzonych konsultacji został sporządzony raport, opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej.

**Zdjęcie 4. Zaproszenie na konsultacje projektu Gminnego Programu Rewitalizacji**



Źródło: [www.bip.aleksandrowkujawski.pl](http://www.bip.aleksandrowkujawski.pl)



**Zdjęcie 5. Zaproszenie na konsultacje projektu uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji**

## Zaproszenie do konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji

Zapraszamy do konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji

Konsultacje mają na celu zebranie od interesariuszy rewitalizacji uwag, opinii i propozycji odnośnie sporządzonego projektu uchwały. Konsultacje przeprowadzone będą w okresie od 7 listopada 2017 r. do 30 listopada 2017 r. w formie:

uwag w postaci papierowej lub elektronicznej składanych poprzez formularz konsultacji,

spotkań konsultacyjnych,

zbierania uwag ustnych.

Materiały tj. projekt uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji oraz formularz konsultacji będą dostępne od 7 listopada 2017 r. w siedzibie Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Kujawskim oraz na stronie internetowej gminy miejskiej.

Wypełniony formularz konsultacji można przekazywać:

bezpośrednio do Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Kujawskim (sekretariat),

drogą elektroniczną na adres mailowy: [rewitalizacja@faberconsulting.com](mailto:rewitalizacja@faberconsulting.com),

drogą korespondencyjną na adres: Urząd Miejski w Aleksandrowie Kujawskim, ul. Słowackiego 8, 87 – 700 Aleksandrów Kujawski.

Termin i miejsce spotkania konsultacyjnego – 22.11.2017 r., godz. 13.00, Urząd Miejski w Aleksandrowie Kujawskim ul. Słowackiego 8, piętro I, sala 121

### Załączniki


	<a href="#">Uchwała z uzasadnieniem</a>	dodany: 12:50, 30.10.2017	przez: Rafał Wiśniewski	▼
	<a href="#">Obwieszczenie burmistrza</a>	dodany: 12:50, 30.10.2017	przez: Rafał Wiśniewski	▼
	<a href="#">Raport z konsultacji społecznych KR</a>	dodany: 13:27, 07.12.2017	przez: Rafał Wiśniewski	▼

Źródło: [www.bip.aleksandrowkujawski.pl](http://www.bip.aleksandrowkujawski.pl)

## 10.4. Partycypacja społeczna na etapie zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji na Lokalny Program Rewitalizacji

Konsultacje społeczne projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji trwały od 10 do 20 maja 2018 r. W tym czasie zbierane były uwagi (ustne, pisemne i elektroniczne) do projektu programu rewitalizacji.

**Tabela 15. Formy konsultacji społecznych na etapie programowania**

Formy konsultacji społecznych	Opis przebiegu konsultacji
<p>Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej</p> 	<p>W terminie od 10 do 20 maja 2018 r. trwały konsultacje społeczne, podczas których interesariusze mieli możliwość wnoszenia uwag do projektu programu rewitalizacji za pomocą formularza konsultacji społecznych (wzór formularza przedstawia załącznik nr 1).</p> <p>Formularz uwag był dostępny na stronie internetowej Gminy oraz w siedzibie Urzędu Gminy. Wypełniony formularz konsultacji można było przekazać e-mailem, przesać pocztą tradycyjną na adres Urzędu Gminy lub dostarczyć osobiście do Urzędu.</p>

	W trakcie trwania konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi w postaci papierowej ani w postaci elektronicznej.
<p>Uwagi ustne</p>	<p>Inną formą prowadzonych konsultacji było zbieranie uwag ustnych. Wszyscy zainteresowani mieli możliwość osobistego lub telefonicznego kontaktu z wyznaczonym pracownikiem Urzędu Gminy, który miał obowiązek odpowiadania na uwagi i pytania w zakresie treści konsultowanych dokumentów.</p> <p>W trakcie trwania konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi ustne.</p>

Źródło: Opracowanie własne

### 10.5. Partycypacja społeczna na etapie aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

Konsultacje społeczne projektu aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji trwały od 18 czerwca do 3 lipca 2020 r. W tym czasie zbierane były uwagi (ustne, pisemne i elektroniczne) do projektu programu rewitalizacji.

Tabela 16. Formy konsultacji społecznych na etapie programowania

Formy konsultacji społecznych	Opis przebiegu konsultacji
<p>Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej</p>	<p>W terminie od 18 czerwca do 3 lipca 2020 r. trwały konsultacje społeczne, podczas których interesariusze mieli możliwość wnoszenia uwag do projektu programu rewitalizacji za pomocą formularza konsultacji społecznych.</p> <p>Formularz uwag był dostępny na stronie internetowej Gminy oraz w siedzibie Urzędu Gminy. Wypełniony formularz konsultacji można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną na adres Urzędu Gminy lub dostarczyć osobiście do Urzędu.</p> <p>W trakcie trwania konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi w postaci papierowej ani w postaci elektronicznej.</p>
<p>Uwagi ustne</p>	<p>Inną formą prowadzonych konsultacji było zbieranie uwag ustnych. Wszyscy zainteresowani mieli możliwość osobistego lub telefonicznego kontaktu z wyznaczonym pracownikiem Urzędu Gminy, który miał obowiązek odpowiadania na uwagi i pytania w zakresie treści konsultowanych dokumentów.</p> <p>W trakcie trwania konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi ustne.</p>

Źródło: Opracowanie własne

### 10.6. Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i monitorowania

Po podjęciu przez Radę Miejską uchwały w sprawie uchwalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski i pozytywnej ocenie programu przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, rozpocznie się etap wdrażania programu i monitorowanie postępów. Etap ten potrwa do roku 2023 ~~lub wcześniej~~ **zrealizowania programu**.

Dla zapewnienia prawidłowego przebiegu wdrażania programu Burmistrz spośród pracowników z odpowiednim doświadczeniem powoła Koordynatora procesu rewitalizacji. Na etapie wdrażania i monitorowania LPR Koordynator będzie realizował zadania związane z

prawidłową realizacją programu. Należy podkreślić, że na etapie wdrażania poszczególnych projektów nadrzędnym celem będzie zaangażowanie jak największego grona mieszkańców, lokalnych liderów i organizacji w ich realizację. W przypadku projektów inwestycyjnych mieszkańcy będą wspólnie decydować o sposobie zagospodarowania danego terenu objętego rewitalizacją.

Aby zapewnić i utrzymać zainteresowanie społeczeństwa rewitalizacją oraz zagwarantować wszystkim interesariuszom wiedzę i możliwość uczestniczenia w procesie rewitalizacji, przez cały okres wdrażania prowadzone będą działania związane z promocją i informowaniem o realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych zawartych w programie i stanie wdrażania programu. Zapewnienie informacji o rewitalizacji w najszerszym możliwym zakresie. Informacja nie ogranicza się tylko do zamieszczania komunikatów na stronie internetowej, ale obejmuje również dyskusje, debaty, spotkania, kontakty telefoniczne i osobiste.

Informowanie i konsultowanie będzie prowadzone poprzez:

- Stronę internetową Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski,
- Biuletyn Informacji Publicznej,
- Lokalną prasę,
- Promocję działań rewitalizacyjnych podczas lokalnych imprez,
- Wykorzystanie przedstawicieli lokalnych społeczności i liderów,
- Promowanie uczestnictwa – zachęcanie do aktywnego włączania się w proces rewitalizacji,
- Zbieranie od interesariuszy uwag nt prowadzonej rewitalizacji.

## 11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 17. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu (rok)	Projekt (nr, nazwa)	projekt <sup>3</sup> Typ	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmioty realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Podziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Śr. prywat			
									EF S	EFRR	Inne				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Obszar E	2023	1. Aktywizacja społeczna osób starszych z Obszaru Rewitalizacji Miasta Aleksandrów Kujawski	S	1.1. Aktywizacja seniorów	Miejskie Centrum Kultury w Aleksandrowie Kujawskim	50 000,00	-	-	-	-	50 000,00 (Budżet Miasta)	-	-	-	-
Obszar E	2023	2. Aktywizacja społeczna mieszkańców Obszaru Rewitalizacji Miasta Aleksandrów Kujawski w celu poprawy poziomu bezpieczeństwa	S	1.2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na rewitalizowanych obszarach	Miejskie Centrum Kultury w Aleksandrowie Kujawskim	35 000,00	-	-	-	-	(Budżet Miasta)35 000,00	-	-	-	-
Obszar E	2023	3. Integracja społeczna i aktywizacja mieszkańców Aleksandrowa Kujawskiego	S	1.1. Aktywizacja seniorów 1.2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na rewitalizowanych obszarach	Miejskie Centrum Kultury w Aleksandrowie Kujawskim	50 000,00	-	-	-	-	50 000,00 (Budżet Miasta)	-	-	-	-

<sup>3</sup> S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

Obszar E	2021-2022	4. Remont i przebudowa sali widowiskowej Miejskiego Centrum Kultury wraz z zapleczem	PF/T	2.1. Stworzenie infrastruktury aktywizacji społecznej	Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski	3 600 000,00	85	3 060 000,00	,	3 060 000,00	90 000,00 (Budżet Państwa)(Budżet Miasta)180 000,00	-	6.2	-	1,2,3
Obszar E	2023	5. Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w obrębie pomieszczeń kas biletowych i poczekalni zabytkowego budynku dworca kolejowego w Aleksandrowie Kujawskim	PF/T	2.1. Stworzenie infrastruktury aktywizacji społecznej	Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski	90 000,00	-	-	,	-	90 000,00 (Budżet Państwa)(Budżet Miasta)180 000,00	-	-	-	-

**Źródło: Opracowanie własne**

## 12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

Złożoność procesu rewitalizacji wymaga właściwego zarządzania w celu uzyskania zamierzonych efektów rewitalizacji oraz odpowiadających im kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk. Wszelkie koszty związane z zarządzaniem programem będą pokrywane z budżetu miasta.

### 12.1. Podmioty uczestniczące w realizacji programu rewitalizacji i ich zadania

Jednym z kluczowych czynników sukcesu programu rewitalizacji jest sprawna koordynacja działań i sprawny przepływ informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Istotą procesu rewitalizacji jest prowadzenie przez interesariuszy skoordynowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Charakterystyka interesariuszy i mechanizmy partycypacyjne opisane zostały w rozdziale 10.

Głównymi podmiotami zaangażowanymi w proces przygotowania i wdrożenia programu są: Burmistrz Miasta, Rada Miejska i pozostali interesariusze rewitalizacji.

#### *Schemat 6. Podmioty uczestniczące w realizacji programu rewitalizacji*

*Źródło: Opracowanie własne*

**Tabela 18. Najważniejsze zadania podmiotów uczestniczących w procesie przygotowania i wdrażania programu rewitalizacji**

Podmiot	Zadania
Burmistrz Miasta Aleksandrów Kujawski	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Nadzorowanie całego procesu rewitalizacji,</li> <li>– Prowadzenie analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu lub zmianie programu, ocenie aktualności i stopnia jego realizacji,</li> <li>– Prowadzenie konsultacji społecznych,</li> <li>– Wystąpienie z wnioskiem do Rady Miejskiej o podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski na lata 2016-2023.</li> </ul>
Rada Miejska	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Zatwierdzenie i uchwalenie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski na lata 2016-2023,</li> <li>– Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski na lata 2016-2023, służących realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy,</li> <li>– Uchwalanie zmian Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski na lata 2016-2023,</li> <li>– Podjęcie uchwały o uchyleniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski na lata 2016-2023 w całości lub w części w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych.</li> </ul>
Pozostali interesariusze	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Aktywny udział w pracach związanych z wdrażaniem programu rewitalizacji i jego realizacją, m. in. poprzez udział w spotkaniach</li> </ul>



rewitalizacji	dotyczących rewitalizacji, opiniowanie sposobu wdrażania programu i realizacji poszczególnych zadań, – Wskazywanie potrzeb rewitalizacyjnych danego obszaru.
---------------	---

**Źródło: Opracowanie własne**

## 12.2. Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

Rolę koordynatora procesu rewitalizacji pełnić będzie wyznaczony przez Burmistrza pracownik Urzędu Miasta. Pracownik ten będzie odpowiedzialny za wsparcie wszystkich interesariuszy rewitalizacji w realizacji ich zadań. Wybór osoby z odpowiednim doświadczeniem zawodowym na stanowisko koordynatora procesu rewitalizacji zagwarantuje prawidłowe i sprawne zarządzanie programem rewitalizacji. Da to gwarancję, że podmiot koordynujący działania interesariuszy uczestniczących w realizacji programu rewitalizacji posiadać będzie odpowiednie do tego kompetencje. Zapewniony będzie szybki przepływ informacji oraz jasno określona ścieżka podejmowania decyzji, bezpośredni dostęp do informacji na temat innych działań rozwojowych realizowanych w Mieście (zapewnienie komplementarności przestrzennej), odpowiednie zaplecze instytucjonalne. Ścieżka podejmowania decyzji opierać się będzie o dyskusje i wypracowanie wspólnego stanowiska.

**Tabela 19. Najważniejsze zadania podmiotu koordynującego działania w programie rewitalizacji**

Podmiot	Zadania
Koordynator procesu rewitalizacji (wyznaczony przez Burmistrza pracownik Urzędu Miasta)	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Współpraca ze wszystkimi interesariuszami rewitalizacji,</li> <li>– Koordynowanie działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania jednostek i spółek gminy oraz strony społecznej,</li> <li>– Ocena projektów zgłoszonych do realizacji na obszarze objętym rewitalizacją pod kątem osiągnięcia celów programu,</li> <li>– Przygotowywanie projektów aktualizacji programu, w tym w szczególności wykazu projektów,</li> <li>– Promocja programu,</li> <li>– Organizacja i wdrażanie systemu monitorowania programu,</li> <li>– Dokonywanie okresowych przeglądów realizacji zadań,</li> <li>– Sporządzanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji programu,</li> <li>– Współpraca z innymi referatami Urzędu Miasta oraz jednostkami organizacyjnymi w zakresie realizacji programu.</li> </ul>

**Źródło: Opracowanie własne**

Realizacja niniejszego programu wiąże się z udziałem koordynatora także w procesie monitoringu i oceny programu (przede wszystkim zapewnienie zgodności z harmonogramem realizacji programu rewitalizacji).

Głównym zadaniem wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji jest ukierunkowanie, kontrolowanie i ocena z punktu widzenia zapewnienia pełnej spójności z dokumentami strategicznymi. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji programu dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju gminy, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych.

System wdrażania programu rewitalizacji został przedstawiony na poniższym schemacie.

## **Schemat 7. System wdrażania programu rewitalizacji**

**Źródło:** Opracowanie własne

### **12.3. System informacji i promocji**

Partycypacja społeczności lokalnej (szczegółowo opisana w rozdziale 10) na każdym etapie powstawania i realizacji programu rewitalizacji odgrywa niezmiernie istotną rolę, dostarczając najbardziej rzetelnych informacji na temat problemów, potrzeb oraz potencjałów danego obszaru, które nie są możliwe do uzyskania na podstawie jedynie analizy danych statystycznych. Zaangażowanie na każdym etapie interesariuszy zainteresowanych udziałem w programie (m.in. organizacji pożytku publicznego, stowarzyszeń, przedsiębiorców, mieszkańców Miasta Aleksandrów Kujawski) umożliwi im aktywny udział w planowaniu i wdrażaniu zmian społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych zgodnie z ich potrzebami i interesami. Dlatego też niezbędne jest umożliwienie wymiany informacji i dyskusji o kształcie, jaki powinna przybrać rewitalizacja za pomocą różnorodnych instrumentów promocyjnych i informacyjnych.

Działania informacyjne i promocyjne są nierozdzielnie związane z mechanizmami włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji. Aby udział lokalnej społeczności w tworzeniu i wdrażaniu programu przyniósł spodziewane efekty, konieczne jest prowadzenie szeregu działań, skupiających się przede wszystkim na:

- Organizacji spotkań z mieszkańcami zwłaszcza obszarów rewitalizowanych oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi, które stanowią forum wymiany informacji i pomysłów na działania rewitalizacyjne,
- Publikowaniu ogłoszeń o wszelkich sprawach związanych z rewitalizacją,
- Wykorzystaniu możliwości kontaktu elektronicznego,
- Wykorzystaniu przedstawicieli lokalnych społeczności i liderów.

Dzięki tak zorganizowanej informacji i promocji społeczność lokalna zyska możliwość aktywnego udziału w tworzeniu wizji obszaru zdegradowanego po rewitalizacji, współdecydowania o kształcie zmian oraz kontroli społecznej nad procesem realizacji programu. Stosowane instrumenty informacji i promocji programu rewitalizacji w powiązaniu z zaawansowanymi metodami partycypacji, takimi jak współdecydowanie, aktywne uczestnictwo w projektach czy kontrola obywatelska przyczynią się do wyłonienia na obszarach rewitalizacji lokalnych liderów.

Wszelkie formy partycypacji społecznej, w połączeniu z formami informacji i promocji, mają na celu pobudzenie i aktywizację społeczności na rzecz rozwoju lokalnego z wykorzystaniem posiadanej wiedzy i doświadczenia wszystkich interesariuszy, tak aby wszelkie podejmowane działania prowadziły do urzeczywistnienia wizji obszaru po rewitalizacji.

Poniższy schemat przedstawia instrumenty systemu informacji i promocji w powiązaniu z mechanizmami włączenia mieszkańców i partnerów w proces rewitalizacji.

## **Schemat 8. System informacji i promocji a partycypacja społeczna**

**Źródło:** Opracowanie własne

### **12.4. Ramowy harmonogram realizacji programu**

Ramowy harmonogram realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski na lata 2016-2023 obejmuje okres od 2016 r. kiedy rozpoczęto prace

nad programem do końca 2023 r., czyli do planowanego zakończenia realizacji projektów wynikających z programu.

***Schemat 9. Ramowy harmonogram realizacji programu***

***Źródło: Opracowanie własne***

Szczegółowe informacje na temat realizacji programu wynikają z rozdziału 11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

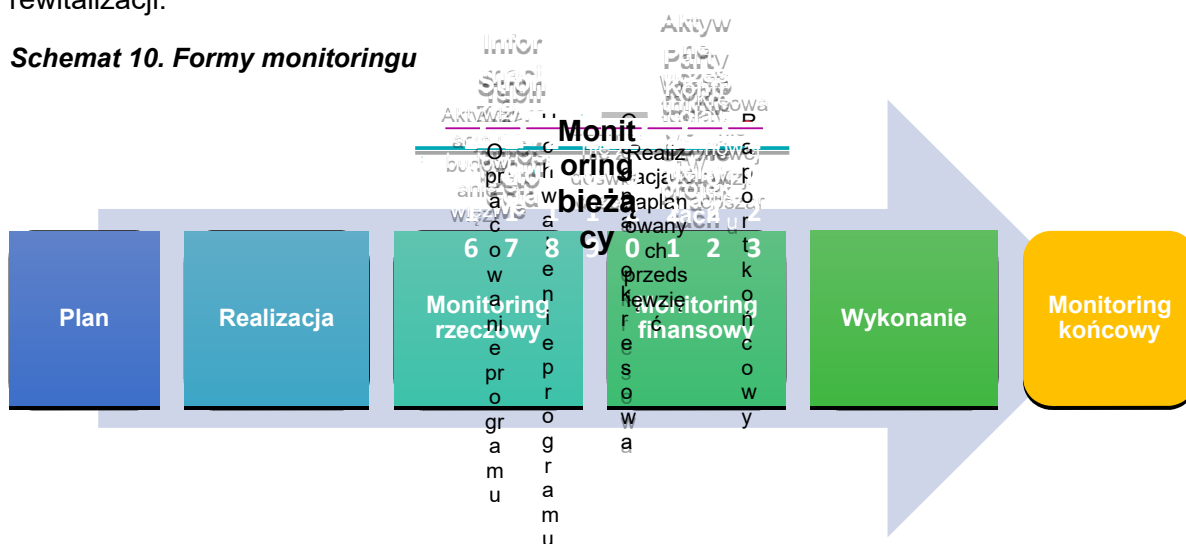
## 13. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian

Monitorowanie postępów realizacji Programu oparte będzie na stałym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Bieżąca i systematyczna analiza danych ilościowych i jakościowych osiągniętych w trakcie realizacji projektu i porównanie ich z zaplanowanymi w programie, pozwoli na wykrycie rozbieżności oraz umożliwi odpowiednio wczesną korektę możliwych do przewidzenia komplikacji. Zastosowane będą **trzy formy monitoringu**:

- monitorowanie postępu prac (monitoring rzeczowy),
- monitorowanie środków finansowych projektu
- monitorowanie osiągnięcia założonych celów rewitalizacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie monitoringu i ocenę skuteczności działań oraz wprowadzanie modyfikacji w reakcji na zmiany będzie Koordynator procesu rewitalizacji.

**Schemat 10. Formy monitoringu**



**Źródło:** Opracowanie własne

**Monitoring rzeczowy** obejmuje proces realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i polegać będzie przede wszystkim na bieżącej kontroli zakresu merytorycznego prowadzonych działań oraz harmonogramu wdrażania projektów na podstawie pomiarów osiągnięcia założonych rezultatów oraz wskaźników realizacji i ich analizy, a także weryfikacji przedmiotowej zgodności z założeniami programu rewitalizacji.

**Monitoring finansowy** obejmuje zarządzanie środkami przyznanymi na realizację programu i jest podstawą oceny sprawności ich wydatkowania. Polegać będzie na bieżącej kontroli finansowych aspektów inwestycji: przepływów gotówkowych i poziomu wykorzystania funduszy w poszczególnych kategoriach budżetowych, weryfikacji kwalifikowalności kosztów oraz gromadzenia informacji o źródłach finansowania programu i stopniu wykorzystania dotacji. Istotnym elementem będzie również kontrola wykonania wzajemnych rozliczeń i zobowiązań z podwykonawcami, ewentualnymi partnerami, uczestnikami projektu i pracownikami oraz weryfikacja finansowej zgodności z założeniami programu.

**Monitoring osiągnięcia celów rewitalizacji** będzie polegał na monitorowaniu czy założone cele rewitalizacji są osiągnięte tzn. czy problemy będące podstawą wyznaczenia obszaru rewitalizacji ulegają zmniejszeniu lub rozwiązaniu. W tym celu zgodnie z „Zasadami

programowania ...” raz na 2 lata Gmina będzie przekazywała do IZ RPO sprawozdanie zawierające informacje o zmianie stanu kryzysowego, na podstawie którego wskazano obszar rewitalizacji (w tym informacje o wskaźnikach będących podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego). Sprawozdanie będzie określać zarówno bazowe, jak i aktualne wartości wskaźników/kryteriów wyznaczających obszar rewitalizacji. Dane do przygotowywania sprawozdania będą pozyskiwane z odpowiednich referatów Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych Gminy, a także z Komendy Powiatowej Policji w Aleksandrowie Kujawskim. Przygotowywane będą również dla IZ RPO sprawozdania kwartalne dotyczące osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu z SZOOP RPO WK-P w odniesieniu do realizowanych projektów. Dane do przygotowywania tych sprawozdań będą pozyskiwane z dokumentacji dotyczącej danego projektu. Podmiotem odpowiedzialnym za monitorowanie osiągnięcia celów będzie Koordynator procesu rewitalizacji. Zadaniem Koordynatora będzie zdawanie Burmistrzowi corocznych raportów z realizacji programu rewitalizacji. Będą one składane na koniec pierwszego kwartału następującego po danym roku kalendarzowym, za który jest sporządzany raport. Taki raport będzie zawierał informacje o zadaniach zaplanowanych na dany rok, które udało się zrealizować, o trudnościach i problemach jakie wystąpiły podczas wdrażania programu wraz z propozycją ich uniknięcia w przyszłości, plan działań na kolejny rok, aktualne wartości wskaźników celu rewitalizacji oraz fakultatywnie propozycje zmian programu. Dane do przygotowywania raportu będą pozyskiwane z odpowiednich referatów Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych Gminy, a także z Komendy Powiatowej Policji w Aleksandrowie Kujawskim. W sytuacji gdy z 2 kolejnych raportów będzie wynikało, że sytuacja na obszarze rewitalizacji nie ulega poprawie (nie poprawiają się wartości badanych wskaźników), podjęte zostaną odpowiednie działania celem wprowadzenia stosownych zmian w programie rewitalizacji. Propozycję zmian w programie rewitalizacji przygotowuje Koordynator procesu rewitalizacji. Następnie zostaną przeprowadzone konsultacje społeczne zmian programu ze wszystkimi grupami interesariuszy. Zmieniony program w wersji po konsultacjach zostanie przedłożony Radzie Miejskiej celem uchwalenia.

## **14. Wykaz niezbędnych ocen i opinii**

### **14.1. Opinia Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska**

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko projekt aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski na lata 2016-2023 został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska pismem z dnia 3 czerwca 2020 r. nr. WOO.410.154.2020.KB uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.

### **14.2. Opinia Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego**

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, projekt aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski na lata 2016-2023 został przedłożony do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 5 czerwca 2020 r. nr NNZ.9022.1.201.2020 uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.